

2012. gada pavasaris

www.lu.lv

Kā izaug zinātniskā doma?

Grāmata kā
piemineklis

Palestīna
latvieša acīm

Aizraujošās
dabaszinātnes

Pamatelementi
Studentu teātrī

Treneris,
kam basketbols ir
zinātne

Par atbildību pret sevi un citiem

Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Inguna ZARIŅA, LU Studentu padomes priekšsēdētāja

Studiju gadi ir vieni no krāsainākajiem, pārdrošākajiem un atmiņu pilnākajiem gadiem dzīvē, kuros studenti atklāj jaunas šķautnes sevī, pilnveidojas, studē un daudzas lietas mācās no jauna arī ikdienā – mācās

dzīvot pieaugušu cilvēku dzīvi. Tie ir gadi, kad iespējams viss.

Latvijas Universitātes saime ir lielākā starp visām augstskolām Latvijā, tā aptver aptuveni 18 tūkstošus studentu, kā arī daudzus Universitātes darbiniekus un mācībspēkus, kuri strādā studentiem, ir gatavi palīdzēt un atbalstīt, kad tas nepieciešams. Latvijas Universitātes lielā saime paver plašākas iespējas iepazīt nākamos kolēģus, atrast sadarbības partnerus, domubiedrus un draugus, kuri iedvesmo, ar kuriem kopā ir interesanti un var izvirzīt augstākus mērķus, tiecoties uz labāko.

Nešauboties var teikt, ka studiju uzsākšana maina dzīvi, izraujot jaunos studentus no ierastās ikdienas un mainot skatījumu uz lietām un to kārtību, kā arī attīsta atbildības sajūtu. Līdz šim esmu novērojis, ka cilvēki ar augstāko izglītību izjūt lielāku atbildību gan pret sevi, gan citiem. Izglītotai sabiedrībai nav vienalga, kas notiek, tā nebaidās no nezināmā un vairāk iesaistās, lai

situāciju uzlabotu, tāpēc priecājos par katru, kurš, ņemot vērā grūto valsts ekonomisko situāciju, izvēlas studēt un sevi attīstīt. Tad pārņem sajūta, ka Latviju gaida gudri prāti un gaiša nākotne.

Latvija kopējā pasaules plānā ir maza valsts ar salīdzinoši nelielu iedzīvotāju skaitu, tāpēc ir sevišķi svarīgi, lai sabiedrība būtu pēc iespējas izglītotāka un sociāli atbildīgāka. Manuprāt, Latvijas Universitāte šīs vērtības studentos kā vienā no sabiedrības potenciāliem nostiprina veiksmīgi, un studentiem lielisks piemērs ir Latvijas Universitātes darbinieki un mācībspēki, kuri ir profesionāļi katrs savā jomā un aktīvi piedalās sabiedrības viedokļa un sabiedriskās dzīves veidošanā.

Uzskatu, ka piederēt Latvijas Universitātes saimei ir gods, tieši tāpēc Latvijas Universitāte ir mana *Alma Mater*, un iesaku to izvēlēties arī citiem, kuri vēlas sevi pilnveidot un nostiprināt savu piederību zinātnes universitātei.

Latvijas Universitātes izdevums
Iznāk kopš 25.09.1922.

ISSN 1691-8185

Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586
Tālrunis: 67034329

E-pasts: info@lu.lv

<http://www.lu.lv/almamater>

Izdevumu sagatavojis:
LU Preses centrs
LU Akadēmiskais apgāds

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2012

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz izdevumu obligāta

Atbildīgās par izdevumu:
Kitija Balcare, Ilona Vilcāne

Korespondenti:
Anete Bertholde, Kārlis Dārznieks, Laine Dobulāne,
Anete Enikova, Anna Platpīre, Sarmīte Rutkovska,
Gita Siliņa, Ilona Vilcāne

Tulkojums angļu valodā:
Humanitāro zinātņu fakultātes
profesionālā maģistra studiju programmas
«Rakstiskā tulkošana» studente Daiga Zande

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs

Korektore: Gita Bērziņa

Inguna Zariņa Par atbildību pret sevi un citiem	2
Gita Siliņa Kas palīdz izaugt zinātniskajai domai un (at)balstam Latvijai?	3
Anete Bertholde Dabaszinātnes un matemātika skolā – aizraujoši!	6
Sarmīte Rutkovska Latvietis Palestīnā jeb stāsts par citām mērauklām	9
Ilona Vilcāne Grāmata kā pieminēklis Otrā pasaules kara paudzei LU Fonda stipendiāti fotomirkļos	12 16
Laine Dobulāne Ko nozīmē būt LU Fonda stipendiātam?	18
Anna Platpīre Pāris eīdes par Studentu teātra pamatelementiem	19
Gads, kas aizvadīts ķīmijas zīmē	22
Kārlis Dārznieks Treneris, kam basketbols ir zinātne	24
Anete Enikova Latvijas Universitātes Studentu padome – studenti studentiem	26
Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē no 2011. gada decembra līdz 2012. gada februārim	28
Studiju programmas Latvijas Universitātē 2012./2013. mācību gadā	30

Kas palīdz izaugt zinātniskajai domai un (at)balstam Latvijai?

Gita SILIŅA

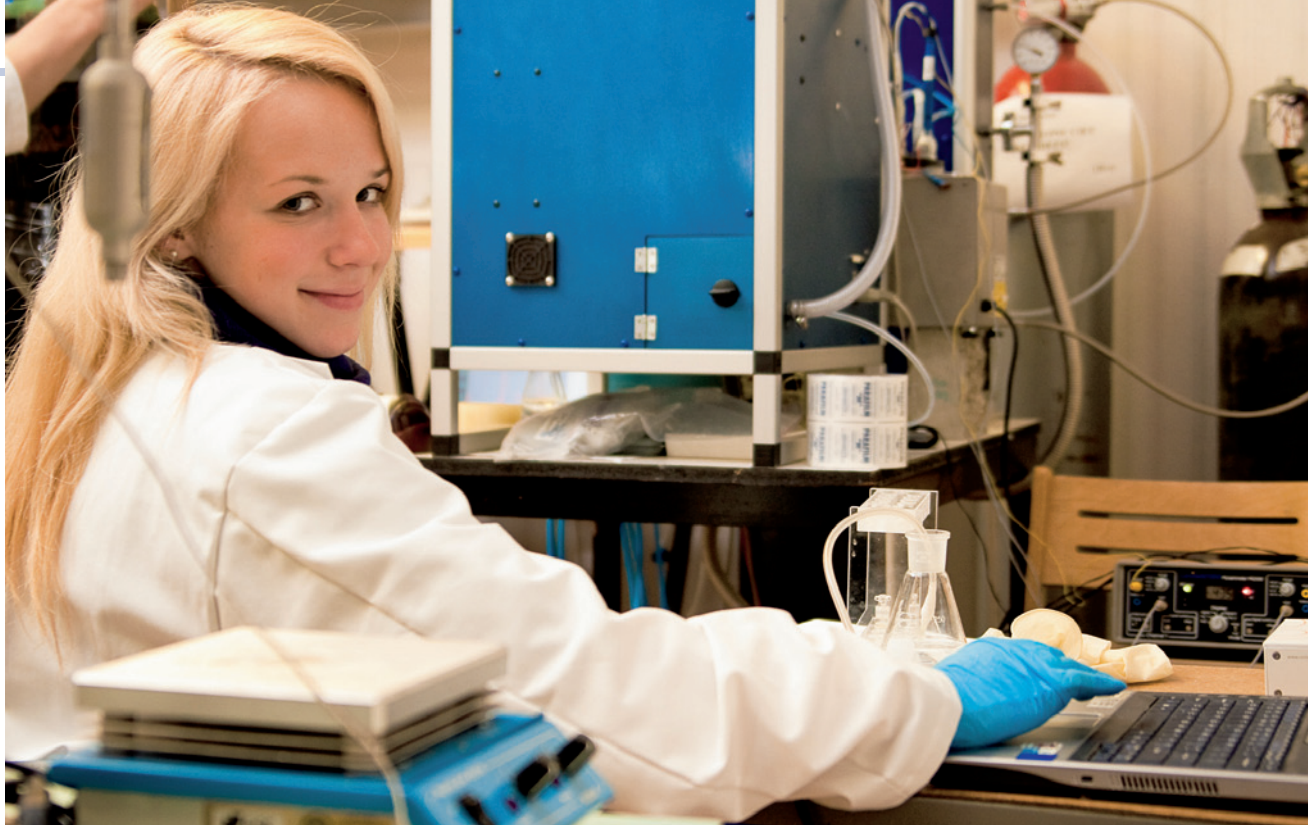
Latvijas Universitāte jau trīs gadus, no 2009. gada jūnija līdz 2015. gada jūnijam, sekmīgi realizē Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu «Atbalsts doktora studijām Latvijas Universitātē». «Tā mērķis ir visās izglītības tematiskajās grupās palielināt to speciālistu skaitu, kas ieguvuši augstāko kvalifikāciju (doktora zinātnisko grādu) un spēj plānot, radīt un ieviest ražošanā augstas tehnoloģijas produktus, kā arī produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību, veicinot tautsaimniecības attīstību uz inovāciju pamata. No projekta realizēšanas sākuma kopumā ir piešķirtas 1149 mērķstipendijas,» akcentē projekta vadītāja Elmīra Zariņa. *Alma Mater* devās lūkot, kādus panākumus devis šis atbalsts trīs stipendiātiem Latvijas Universitātē. Tie ir trīs atšķirīgu nozaru pārstāvji, kas devuši būtisku ieguldījumu Latvijas zinātnē un sabiedrībā un veikuši fundamentālus pētījumus savā zinātniskajā laukā: *Dr. paed.* Guntars Bernāts, *Mg. Sc. biol.* Ilze Dimanta un *Mg. oec.* Justs Dimants. Katrs pārstāv savu zinātnes jomu, tālab uz šo iespēju raugās no savas īpašās perspektīvas un vienlaikus – visnotaļ līdzīgi.

Humanitāro zinātņu pārstāvis **Guntars Bernāts**, kurš 2011. gadā ieguvis doktora zinātnisko grādu pedagoģijā, nozaru (mūzikas) pedagoģijas apakšnozarē, savu disertāciju ir saistījis ar pedagoģijas vēstures izpēti mīļiedarbē ar mūzikas kultūru un mūzikas kultūras vēsturi Latvijā. Disertācijas tēma – «**Latvijas simfoniskā orķestra diriģēšanas skolas vēsturiskā attīstība mūzikas kultūras kontekstā**». Pētījumā akcentēts jautājums par simfoniskās mūzikas tradīcijām Latvijā.

G. Bernāts ir pārliecināts par Latvijas sevišķo nozīmi simfoniskās mūzikas jomā pasaules kontekstā: «Mums ir tiesības pieskaitīt sevi ne tikai pie kordziedāšanas fenomena kultūras nesējiem pasaulē, bet arī simfoniskās mūzikas jautājumos sevi varam pieskaitīt pie lielām kultūras nācijām. Tālab ir būtiski celt gaismā šādus jautājumus padziļinātai izpētei – kā citādi par mums uzzinātu? Aizsākums darbam meklējams 2005. gadā, kad iestājos doktorantūrā. Jāsaka godīgi, tobrīd profesorei Tatjanai Koķei bija zināma taisnība, ka viegli neies... Taču vienlaikus milzīgs paldies manai darba vadītājai profesorei Aīdai Krūzei, kura ļoti prasmīgi ievirzīja manu pasaules uzskatu pedagoģijas vēstures pētnieciskā virzienā. Liels paldies par toleranci – attiecībā uz manu patstāvību profesionālās tēmas izpētē.»

Dr. paed. Guntars Bernāts. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs
Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes absolvents,
Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas Pedagoģijas fakultātes Instrument spēles pedagoģijas katedras docents,
RPIVA kamerorķestra «Gaudeamus Orchestra» diriģents un mākslinieciskais vadītājs

Mg. Sc. biol. Ilze Dimanta. Foto: Tenis Dimants
Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes 1. kursa doktorantūras studente,
inženiere Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūta Ūdeņraža enerģētikas materiālu laboratorijā,
Latvijas Universitātes radio NABA (93,1 FM) raidījuma «Zinātnes vārdā» vadītāja

Interesanta ir pētījuma aizsākuma vēsture, jo Guntars Bernāts mūzikas izglītību ieguvis Latvijas Mūzikas akadēmijā un atzīst: «Tā tomēr ir ar mākslas procesiem saistīta izglītība. Un nav tik pedagoģiski strukturēta, kāda tā ir ne tikai Latvijas Universitātē, bet arī Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā, kur tiek īpaši strādāts, izglītojot jaunus pedagogus bakalaura, maģistra un doktora studiju līmenī. Katrā ziņā tā ir citāda pieeja – tiek uzsvērts zinātniskais darbs.» Pēc pētnieka domām, liels ieguvums ir promocijas darbā gūtās atziņas likt lietā, strādājot ar mākslinieciskajiem kolektīviem un padarot studiju procesu augstskolā daudz interesantāku, kvalitatīvāku un pievilcīgāku arī studentiem. Turklāt, ja nebūtu pētniecības tādā līmenī, tad izpētais materiāls paliktu nezināms.

«Esmu gandarīts par iespēju ne tikai startēt, bet arī saņemt šo stipendiju, jo tas mani ļoti motivēja neizstieptos termiņos pētījumu paveikt,» vērtē G. Bernāts un uzsver – «šis atbalsts neprātīgi motivē savu darbu pabeigt termiņā – noteiktā laika posmā. Tas arī disciplinē. Būtisks ir ne tik mazsvarīgais materiālais faktors. Šī stipendija deva iespēju vieglāk risināt ikdienā svarīgus jautājumus.» Turklāt G. Bernāts uzskata, ka būtu interesanti un nozīmīgi pētījumu papildināt – izveidojot materiālu monogrāfijai, kas varētu interesēt ne tikai nozares profesionāļus, bet arī plašāku lasītāju loku.

Savukārt **Ilze Dimanta**, kas ir dabaszinātņu pārstāve, aizrautīgi stāsta par sava pētniecības objekta – ūdeņraža gāzes – labajām īpašībām: «Ūdeņradis ir vieglākais un visizplatītākais elements, kas brīvā veidā nav pieejams un viegli iesaistās savienojumos. Taču tam ir ļoti liela enerģijas ietilpība – 142 MJ/kg (degvielai – 47 MJ/kg). Pats ūdeņradis nav elektrības avots, tas ir elektrības nesējs. Caur to varam iegūt elektrību, izmantojot kurināmo šūnu (cietvielu elektroķīmisko reaktoru). Ilzes topošās disertācijas tēma ir **«Tehniskā glicerīna un piena sūkalu izmantošana biodeņraža iegūšanā bioreaktoru sistēmā ar analogām mikroorganismu kultūrām».**

«Kāpēc baktērijas? Izrādās, arī baktērijas ražo ūdeņradi. Un tās var barību var izmantot rūpniecības un lauksaimniecības

atkritumus. Labi rezultāti iegūti, izmantojot biodeģvijas procesa blakusproduktu – tehnisko glicerīnu. Man ļoti paveicies ar profesoru Indriķi Muižnieku, kas ir mana darba vadītājs, un Jāni Kleperi, kas LU Cietvielu fizikas institūtā ir mans zinātniskais konsultants. Enerģētikas pētniecības process nav tikai bioloģija, pievienojas arī citas nozares – fizika un ķīmija. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc man tas šķiet saistoši un interesanti – konsultēties un strādāt kopā arī ar citu disciplīnu pētniekiem. Tā kopīgi rodas jaunas idejas un risinājumi!»

Jaunā zinātniece pēta procesu, kas ļautu iegūt elektrību dabai draudzīgā un ilgtspējīgā veidā. Uzsvērot pētījuma pašreizējo stadiju, viņa stāsta: «Ir veiktas pilotstudijas – ieviesta iekārta, ieviests izmēģinājums. Rezultāti ir iepriecinoši. Ir prieks strādāt, jo rezultāti nav mazi, bet ir efektīvi un interesanti. Turklāt ir iespēja sekot līdzi visam, kas saistīts ar ūdeņraža izpēti pasaulē – šobrīd moderns virziens, kas ļoti ātri attīstās. Tāpēc ir interesanti atrasties tam pa vidu un to darīt tieši Latvijā. Lielvalstu projektiem dažkārt varbūt konkrētajam pētījumam ir vairāk naudas, un tad var atļauties pasūtīt daudz iekārtu un analīžu, bet mums nemaz neiet slikti, savā ziņā ir pat interesantāk. Jo šeit, Latvijā, mēs paši esam «tādi bīdītāji uz priekšu» – strādājot LU Cietvielu fizikas institūtā, mani kolēģi inženieri palīdz uzbūvēt nepieciešamo. Mums ir ļoti prasmīgi puīši, kuriem atliek niansēti pastāstīt, kādas iekārtas vajag izgatavot, – un top!» Ilze Dimanta uzsver, ka «latviešu zinātnieki pieraduši cīnīties – var paši gan dokumentus uzrakstīt, rindas izstāvēt un vēl, protams, pētījumus veikt. Bet diezgan bieži ir tā, ka jaunieši tomēr brauc prom, tur ir vieglāk. Ja tev tiešām ir tāda zinātniskā griba pēģīt un tu ar to gribi arī uzturēt sevi – tad kaut kā nauda ir jāpelna ar zinātnei. Ir ļoti grūti apvienot kādu citu darbiņu ar šiem zinātniskajiem pētījumiem, jo ļoti daudz laika jāpavada laboratorijā – pie eksperimentiem, rezultātu apstrādes, literatūras analīzes. Līdz ar to iegūtā ESF stipendija ļauj nedomāt par to, ka tev ir kaut kā jāiztiek, tu vari pievērsties tieši zinātnei – vairāk un kvalitatīvāk. Es ļoti priecājos par šo iespēju – mēģinu realizēt savas idejas, un stipendija tās atbalsta. ESF stipendijai ir paredzēts finansējums, lai varētu papildināt savas zināšanas un

Mg. oec. Justs Dimants. Foto: Tenis Dimants
Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes Ekonomikas studiju programmas doktorantūras students,
inženieris Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtā,
stažējies Atjaunojamās enerģijas skolā Īslandē

pedalīties konferencēs ārzemēs. Es gan esmu pabeigusi tikai pirmā gada pirmo semestri, bet jau esmu bijusi vienā starptautiskā konferencē Portugālē. Un nākamajā pusgadā braukšu vēl uz vismaz divām, pat trim. Iespējams, uz Nīderlandi un Zviedriju, arī Lietuvu. ESF stipendija ir fantastiska iespēja radīt! Tas ir papildu stimuls turpināt studijas augstākā līmenī. Ieguvums sabiedrībai, visai Latvijai – skatoties uz saviem kursa biedriem un kolēģiem fakultātē un institūtā, es droši varu apgalvot, ka šiem cilvēkiem ir kapacitāte paveikt ko sevišķu.»

Sociālo zinātņu pārstāvis **Justs Dimants** savā disertācijā «**Mārketinga pasākumu īstenošana un problēmas udeņraža ekonomikas attīstībai Latvijā**» pēta udeņraža ieviešanas iespējas Latvijā no mārketinga aspekta. Rezultātā sagaidāmas dažāda līmeņa koncepcijas mārketinga stratēģijas platformas izveidei, ko varēs izmantot visu līmeņu organizācijās/iestādēs. Latvijā ir zinātnieki, kas udeņraža pētniecībā strādā jau vairākus gadu desmitus. Pēdējo gadu laikā sasniegti vērā ņemami rezultāti, taču pietrūkst sasaistes ar sabiedrību. Analizējot mārketinga pieredzi ārzemēs, var apgalvot, ka arī mēs varam ieviest udeņraža enerģētiku, zinātni saistot ar uzņēmējiem – nodokļu maksātājiem, iedzīvotājiem un valsts pārvaldi.

Justs Dimants pārliecinoši norāda: «Mēs strādājam sev, veicam pētījumus. Savukārt pašu paveikto varam pārdot.» Ideja par udeņraža pētniecību aizsākusies jau maģistra darba izstrādes laikā. Pētnieks stāsta, kā soli pa solim mērķtiecīgi veidojis savu darba lauku: «Ņemot vērā to, ka citur pasaulē, ieviešot atjaunojamos energoresursus, no sociālo zinātņu aspekta par svarīgu atzīts iedzīvotāju viedoklis un attieksme pret tiem, šobrīd tiek veikti pētījumi par udeņraža kā produkta koncepcijas attīstību zīmola kontekstā. Liels paldies promocijas darba vadītājai profesorei Dr. oec. Birutai Slokai par nenovērtējamu ieguldījumu darba attīstībā. Tāpat ESF stipendija radījusi lielisku iespēju strādāt kvalitatīvi, strādāt mums pašiem sev, savai valstij.»

Justam Dimantam ESF stipendija devusi iespēju strauji progresēt un iegūt nozīmīgus kontaktus ar pētniekiem citās pasaulēs

valstīs. Stipendijas nosacījumi piedāvā lieliskas iespējas apmeklēt gan vietēja, gan starptautiska mēroga seminārus un konferences. «Pagājušogad un šogad tika saņemti apstiprinājumi dalībai vairākās pasaules līmeņa konferencēs, kas tieši saistītas ar manu tēmu, tādēļ izvēlējos pieņemt uzaicinājumus. Bez ESF stipendijas nebūtu tik plašu iespēju apmeklēt starptautiskas konferences, piemēram, Portugālē, Grieķijā, ņemot vērā izmaksu salīdzinājumu ar Baltijas valstīm. ESF stipendijas paver neatkarīgas iespējas doktorantiem un jauniešiem zinātniekiem pilnveidot un nostabilizēt jau esošās zināšanas, uzlabot un attīstīt pētījumu veikšanu un pilnveidot pētījumu aprobāciju, tādā veidā popularizējot un ceļot Latvijas zinātnes līmeni uz pasaules fona,» vērtē Justs Dimants.

Ar ESF stipendiju atbalstu Latvijā top daudzi unikāli pētījumi. Tā pirmām kārtām ļauj jauniešiem zinātniekiem strādāt, atslogojot ikdienas dzīvi, rada iespēju apmeklēt konferences un seminārus – parādīt pašu paveikto un uzzināt par citu sasniegumiem. Turklāt ir iespēja radīt jaunus sadarbības veidus ne tikai starp vietējiem zinātniekiem, bet daudz tālāk par Latvijas un tuvējo kaimiņvalstu robežām. Stipendija ir arī nozīmīgs stimuls strādāt aktīvāk, tā motivē un disciplinē. Un, kā atzīst trīs sarunas dalībnieki, ESF stipendiāti, – tā stipriem, apņēmīgiem soļiem attīsta zinātni Latvijā.

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNE

What Supports the Scientific Idea in Latvia?

The UL has been implementing ESF Project «Support to Doctoral Studies at the University of Latvia» (June, 2009 – June, 2015) for 3 years. It aims at increasing the number of professionals with doctoral degrees able to plan, create and produce high-tech products with high added value, thus contributing to innovation based economic development. Since the project's inception, 1149 scholarships have been granted. This article focuses on the experience of three representatives from different branches: Dr. paed. Guntars Bernats, Mg. Sc. bio. Ilze Dimanta, Mg. oec Justs Dimants.

Dabaszinātnes un matemātika skolā —

aizraujoši!

Foto no LU DMIC arhīva

Latvijas Universitātes Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centrs

Anete BERTHOLDE

Latvijas Universitātes (LU) Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centrs izveidots 2011. gada 30. novembrī, tas atrodas LU Fizikas un matemātikas fakultātes telpās 6. stāvā. Centra mērķis ir turpināt 2005. gadā aizsāktās izglītības reformas dabaszinātnēs un matemātikā. Jaunizveidotā Latvijas Universitātes Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centra galvenie uzdevumi ir skolēnu intereses veicināšana par dabaszinātnēm un matemātiku, darbs ar talantīgiem skolēniem, kā arī metodiskais darbs ar skolotājiem un pētniecība. Lai gan centrs ir atvērts nesen, tas jau aktīvi darbojas. Tiek domāti jauni veidi, kā parādīt skolēniem, ka dabaszinātnes un matemātika ir aizraujoši mācību priekšmeti.

Reformas domāšanas rosināšanai

21. gadsimts aizsācies ar tehnoloģiju revolūciju un globalizāciju, kuru iespaidā mainās sabiedrība un izglītības sistēma. Skolēniem jāpazīst ne tikai konkrēti priekšmeti, bet arī jāpazīst pasaules ekoloģiskās un sociālās problēmas un jāprot skolā iegūtās zināšanas sasaitīt ar reālo dzīvi. Diemžēl bieži vien skolēniem ir aizspriedumi pret dabaszinātnēm un matemātiku, jo nereti skolās šo priekšmetu saturs tiek pasniegts tikai teorētiski. Tāpat pastāv uzskats, ka dabaszinātnes un matemātika ir ļoti sarežģītas un ka ne visi var apgūt šos priekšmetus, tāpēc pasaulē tiek izstrādātas izglītības reformas, lai skolēni ar interesi un izpratni apgūtu dabaszinātnes un matemātiku.

Latvijā izglītības reformas par dabaszinātņu un matemātikas mācību saturu maiņu skolās sāka gatavot 2003. gadā ar mērķi padarīt skolēniem mācību procesu interesantāku. Tika meklētas

labās un derīgās lietas tradicionālajā izglītības sistēmā un izpēti citu valstu pieredze. 2005. gadā, sadarbojoties Izglītības un zinātnes ministrijai, Profesionālās izglītības attīstības aģentūrai un Izglītības satura un eksaminācijas centram, tika aizsāks nacionālās programmas projekts «Mācību satura izstrāde un skolotāju tālākizglītība dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģijas priekšmetos», kuru finansēja Eiropas Savienība un kura laikā tika pilnveidots dabaszinātņu un matemātikas mācību saturs vidusskolā. Noslēdzoties šim projektam, tika aizsāks Eiropas Sociālā fonda projekts «Dabaszinātnes un matemātika», kura laikā tika pilnveidots mācību saturs dabaszinātnēs 7.–9. klasei. Abus projektus izstrādāja viena un tā pati cilvēku komanda.

Izmēģinājuma skolas, kuru centrā ir skolēns

Projektu laikā jaunais pilnveidotais mācību saturs tika izmēģināts vairākās skolās. Projektā «Dabaszinātnes un matemātika» kā izmēģinājuma un atbalsta skolas iesaistījās 64 mācību iestādes no visiem Latvijas reģioniem. Izmēģinājuma skolās tika mainīta pieeja, kā mācīt dabaszinātnes un matemātiku. Tradicionāli tiek izmantota uz skolotāju centrētu pieeju, taču izmēģinājuma skolās pieeja tika mainīta – tajās izvēlēta uz skolēnu centrētu pieeju, kurā skolotāju galvenais uzdevums ir radīt dialogu ar skolēniem, lai tiktu saprasta mācību satura jēga. Izmēģinājuma skolās daudz vairāk tika uzsvēta praktiska darbošanās un dažāda veida informācijas ieguve un apstrāde.

Izmēģinājuma skolās bija pieejamas jaunas tehnoloģijas, animācijas, simulācijas un dažādi videomateriāli, kurus iespējams izmantot, mācoties par konkrētu tēmu dabaszinātnēs un matemātikā. Daudzi videomateriāli tika veidoti sadarbībā ar dažādiem Latvijas uzņēmumiem – AS «SAF tehnika», AS «Latvenergo», «Rīgas Zooloģiskais dārzs», AS «Latvijas valsts meži»

u. c. Piemēram, tika izveidota filma par to, kā iegūst cementu, sadarbojoties ar cementa ražotāju firmu «Cemex».

Tāpat projektu laikā tika izveidotas interesantas spēles, kuras skolēniem var palīdzēt apgūt mācību saturu. Piemēram, 7. un 9. klašu skolēniem tika izstrādāta zinātnes–biznesa simulācijas spēle «Fabrikants», kuras principi ir līdzīgi «Monopolam». Spēlē dalībnieki sadalās komandās un modelē ražošanas vai transporta uzņēmumus, lai saražotu konkrētus produktus un iegūtu pēc iespējas lielāku peļņu. Spēle skolēniem parāda, ka zināšanas, kuras apgūtas ķīmijā un fizikā, var izmantot reālajā dzīvē.

Paralēli jauniem mācību materiāliem izmēģinājuma skolās tika izstrādāti maršruti mācību ekskursijām, kā arī rīkoti konkursi un semināri par dabaszinātnēm un matemātiku, lai mācību procesu padarītu maksimāli pievilcīgāku. Projekta «Dabaszinātnes un matemātika» laikā skolotāju un skolēnu ērtībai tika izveidota e-mācību vide, kurā pieejami visi mācību materiāli.

Mācību process izmēģinājuma skolās bija atkarīgs no skolotāju uzņēmības un vēlmes apgūt kaut ko jaunu, tāpēc projektu laikā notika arī metodiskais darbs ar skolotājiem un skolu vadītājiem. Skolotājiem tika organizēti tālākizglītības semināri un kursi. Tālākizglītības kursos apguva vairāk nekā 1000 dabaszinātņu skolotāju un nozares ekspertu visā Latvijā.

Pašlaik projektu laikā izstrādātie mācību materiāli ir pieejami visās Latvijas skolās un tos izmanto ne tikai izmēģinājuma un atbalsta skolas, bet arī citas skolas, jo tie palīdz skolēniem labāk apgūt dabaszinātnes un matemātiku.

Pārmaiņas dabaszinātnēs un matemātikā ir liels ieguvums

Skolēni, kas mācījušies skolās, kurās mācības notikušas ar projektu laikā izstrādātajiem dabaszinātņu un matemātikas mācību materiāliem, izsakās pozitīvi un uzskata, ka mācīties šos priekšmetus ir vieglāk, jo mācību saturs ir pasniegts saprotamāk un ir daudz vizuālo materiālu. Daži skolēni atzīst, ka interesantās bioloģijas, ķīmijas, dabaszinātņu, fizikas un matemātikas stundas viņus ir pamudinājušas izvēlēties dabaszinātnes arī pēc vidusskolas absolvēšanas.

Dāvis Vēveris, kurš mācās 8.b klasē Vecumnieku vidusskolā, kas bija viena no izmēģinājuma skolām, atzīst, ka tagad mācības ir citādākas un viņš fiziku saprot, lai gan sākumā fizika viņam nepatīkusi. Arī matemātika un bioloģija viņam patīk, bet nelielas problēmas sagādā ķīmija. Dāvja skolas biedrs, Vecumnieku vidusskolas 12. klases audzēknis Rihards Landorfs, uzskata, ka dabaszinātņu un matemātikas projekts skolai un skolēniem bijis liels ieguvums, jo radusies iespēja darboties ar modernu tehniku, veikt laboratorijas darbus un vērot skolotājas paraugdemonstrējumus – interesantāk esot gan skolēniem, gan skolotājiem. Rihards uzskata, ka mācību metodes jāpamaina, lai skolēni veiksmīgāk varētu apgūt zināšanas, jo laiki mainās. Viņš vēl nav izlēmis, ko darīt pēc skolas beigšanas, bet apsver iespēju studēt vides zinātni.

Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātes 2. kursa students Roberts Kiršteins, kurš sevi raksturo kā pētnieku pēc dabas, pabeidzis Talsu Valsts ģimnāziju, kas bija dabaszinātnes un matemātikas projekta atbalsta skola, un atzīst, ka tieši vidusskolā viņš sapratis – fizika ir tas lauciņš, kurā vienmēr ir kaut kas jauns. Roberts paguvus piedalīties arī dabaszinātņu un matemātikas dienās, kurās rādījis eksperimentus.

No projekta par centru

Pēc abu projektu noslēguma, kuru laikā tika pilnveidots mācību saturs gan vidusskolā, gan 7.–9. klašu skolēniem, tika izlemts

Dabaszinātnes māca skolēnam uzdot jautājumus un atrast atbildes, kāpēc kaut kas notiek tieši tā un ne citādi.

veidot Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centru, jo bija redzams, ka lēnām sistēma skolā mainās – skolotāji sāk izmantot jaunās tehnoloģijas un mācību materiālus un ka skolēnus tas tiešām aizrauj, eksaktie mācību priekšmeti sāk labāk padoties.

Piemēram, šogad pirmo reizi LU Fizikas un matemātikas fakultāte izveidoja fizikas olimpiādi 9.–12. klasei tiešsaistes formā, kas piesaistīja rekordlielu skolēnu skaitu.

Cilvēku komanda, kas darbojās abos projektos, uzskatīja, ka nevar pārtraukt reformu ieviešanu, jo projektu laikā aizsāktās reformas nesasniedza visas (vairāk nekā 800) Latvijas skolas, līdz ar to tās nepieciešams turpināt.

Par centra izveidi tika runāts jau apmēram pirms četriem gadiem, jo, pētot citu valstu pieredzi, atklājās, ka Somijā, Helsinku Universitātē, uz kādreizējā dabaszinātņu un matemātikas izglītības projekta bāzes, sadarbojoties ar uzņēmumiem, 2003. gadā izveidots centrs «Luma», kas veiksmīgi darbojas, ieinteresējot skolēnus dabaszinātņu un matemātikas apgūvē. Centrs «Luma» skolēniem rīko dažādas aktivitātes, arī zinātnes un tehnoloģiju vasaras nometnes skolēniem. Centrā tiek izstrādāti jauni mācību materiāli skolotājiem, lai viņi varētu mācīt dabaszinātnes un matemātiku, izmantojot radošas metodes. Lai skolotāji apgūtu jaunus mācību metodes, tiek rīkotas speciālas radošās darbnīcas un vasaras kursi.

LU Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centrs ir veidots, sadarbojoties Latvijas Universitātei un Valsts izglītības satura centram. Visi Latvijas Universitātes dabaszinātņu fakultāšu dekāni, kā arī rektors Mārcis Auziņš ir parakstījuši nodoma protokolu, ka šāds centrs ir nepieciešams. Viena no Latvijas izglītības sistēmas problēmām ir pēctecība starp dažādiem izglītības posmiem, jo nav saiknes starp skolu, universitāti un darbavietu, lai gan normāli skolēnam, uzsākot studijas, vajadzētu skaidri zināt, kādas ir iespējas darba tirgū. Centra izveides mērķis ir stiprināt saikni starp skolu un universitāti, lai panāktu, ka spējīgākie un talantīgākie vidusskolas absolventi studē dabaszinātnes, un lai skolēni laikus, nevis tikai 12. klasē domātu par turpmākās dzīves un karjeras iespējām.

Centra darbību finansē Latvijas Universitāte un Valsts izglītības satura centrs. Tāpat LU Dabaszinātņu un matemātikas centrs ir iesaistījies Eiropas Komisijas 7. letvara programmas projektā, kas ir orientēts uz skolotāju profesionālo pilnveidi. Projektam ir sadarbības partneri aptuveni 20 pasaules valstīs.

Centra vadītāja un viena no vadošajām pētniecēm ir ķīmijas zinātņu maģistre un pedagoģijas zinātņu doktore Dace Namsone, kura vadījusi gan 1. dabaszinātņu un matemātikas

Foto no LU DMIC arhīva

Atvērto durvju diena – Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centra atklāšanas pasākums LU Fizikas un matemātikas fakultātē
Foto: Toms Grinbergs, LU Preses centrs

izglītības reformu projektu «Mācību satura izstrāde un skolo-tāju tālākizglītība dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģiju priekšmetos», gan 2. projektu «Dabaszinātnes un matemātika». Arī pārējie abu projektu komandas dalībnieki aktīvi iesaistās jaunā centra darbībā.

D. Namsone par savu motivāciju iesaistīties LU Dabaszināt-ņu un matemātikas izglītības centra vadīšanā sauc gandarīju-mu, kas rodas par paveikto darbu. D. Namsone regulāri dodas vizītēs uz skolām, kas piedalījušās projektos kā izmēģinājuma un atbalsta skolas. Nesenajā vizītē Tukuma 2. pamatskolā, ap-taujājot skolēnus par viņu mīļāko mācību priekšmetu, pirmajā vietā ierindots sports, bet otrajā vietā fizika, par trešo iecienītāko priekšmetu skolēni nosaukuši mūziku (skolā ir profesionāli orien-tēta mūzikas programma). Ceturtajā vietā ierindota ķīmija, nevis humanitārie priekšmeti, kā tas parasti mēdz būt. D. Namsone uzskata, ka dabaszinātnes un matemātika skolēna attīstībai dod ļoti daudz, jo dabaszinātnes māca skolēnam uzdot jautājumus un atrast atbildes, kāpēc kaut kas notiek tieši tā un ne citādi.

Sulīgs un krāsains ābols, kuru vērts nogaršot!

LU Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centra logo at-gādina ābolu, kurš sastāv no piecām krāsām. Augli veido četras krāsas – oranžā apzīmē bioloģiju, violetā fiziku, zilā ķīmiju, sar-kanā matemātiku, bet kātiņu veido dabaszinātnes (citās skolās priekšmets tiek mācīts integrētā formā – apvieno bioloģiju, ķīmi-ju un fiziku), kas ir zaļā krāsā. Centra misija ir turpināt pārmaiņas dabaszinātņu un matemātikas izglītībā Latvijā, turpinot projektu laikā aizsāktās reformas. Izvirzīti galvenie uzdevumi 3. līmeņos:

1. līmenī strādāt ar skolēniem (veicināt skolēnu interesi par dabaszinātnēm un matemātiku; sekmēt darbu ar talantī-giem skolēniem, kā arī dot otro iespēju skolēniem, kuri kaut kāda iemesla dēļ nav mācījušies dabaszinātņu un matemā-tikas priekšmetus);
2. līmenī turpināt metodisko darbu ar skolotājiem (pašlaik Valsts izglītības satura centrs izmēģina jaunu profesionālās

pilnveides modeli, kur izmēģinājuma skolas strādā ar ci-tām skolām un skolotājiem, daloties pieredzē un uzkrātajās zināšanās);

3. līmenī uzsākt akadēmisko pētniecību dabaszinātņu izglītībā, jo projektu laikā no izmēģinājuma skolām ir iegūta liela da-tubāze, kurā apkopota visa jaunā satura pētījuma pieredze. Jaunākā centra aktivitāte ir konkurss skolēniem zināšanu pārbaudei. Konkursa devīze ir «Dabaszinātnes un matemātika skolā – aizraujoši!», un konkursa neklātienes kārtā norisināsies no 16. janvāra līdz 22. aprīlim, kad katru nedēļu skolēniem tiks uzdoti āķīgi un neierasti jautājumi par dabaszinātnēm un matemātiku. 11. maijā skolēni pulcēsies LU Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centrā, kur notiks klātienes kārtā un sko-lēniem tiks parādītas laboratorijas. Iespējams, tiks organizēta arī mācību ekskursija, sadarbojoties ar uzņēmējiem, jo skolē-niem vajadzētu parādīt karjeras izaugsmes modeli.

Centra turpmākajos plānos ir iecere organizēt skolotāju konferenci, kurā piedalītos visi dabaszinātņu un matemātikas skolotāji, kā arī centra darbībā iesaistīt jaunos zinātniekus, jo ļoti daudzi jaunieši ir aizrāvušies ar zinātņi un ir gatavi iesaistīties sarunā ar skolēnu. Pašlaik jau ir uzsāktas sarunas ar Lat-vijas Universitātes dabaszinātņu un matemātikas studentiem, jo tieši studenti un studentu padomes biedri varētu būt lieliski palīgi, lai skolēnus ieinteresētu zinātnē un Latvijas Universitātei piesaistītu spējīgākos studentus.

Natural Sciences and Mathematics at school

The Center of Science and Mathematics was set up at the Faculty of Physics and Mathematics on November 30, 2011. It is to promote the reforms of education in Natural Sciences and Mathematics launched in 2005. The Center is aimed at encouraging talented students interested in Natural Sciences and Mathematics, as well as promoting teaching methodology and research. The new Center has already had many achievements and still has a lot of plans to be accomplished in future, namely, to organize conferences of Natural Sciences and Mathematics for teachers and to involve students in the activities of the Center.

Latvietis Palestīnā jeb stāsts par citām mērauklām

Ilgvars Jansons. Foto no privāta arhīva

Sarmīte RUTKOVSKA

Latvijas Universitāte ir aktīvi iesaistījusies vairākos *Erasmus Mundus* projektos, kas paredz studentu un personāla apmaiņu ar tā saukto trešo valstu universitātēm. Pērnā gada pavasarī tika izsludināta pieteikšanās uz vienu no šiem projektiem – *Lot 3b*, kurā pieciem studentiem no Eiropas Savienības partneruniversitātēm bija iespēja studēt kādā no universitātēm okupētajās Palestīnas teritorijās. Šo studentu vidū bija arī Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes Telpiskās attīstības plānošanas maģistra studiju programmas students Ilgvars JANSONS (23).

– Kā izlēmi pieteikties šim projektam?

– Pirms gada biju Nīderlandē *Erasmus* apmaiņas programmas ietvaros. Daudzi apgalvo, ka tas ir viens no labākajiem posmiem dzīvē, un es tam pilnīgi piekritu. Tā kā šis man ir pēdējais gads un ir salīdzinoši brīvais mācību grafiks, es pieteicos pāris iespējam studēt ārvalstīs, tostarp šim projektam. Jūnija vidū saņēmu paziņojumu, ka esmu apstiprināts studijām vienā no palestīniešu universitātēm. Tā viss sākās.

– Vai ne mirkli nešaubījies par savu izvēli?

– Nē, vienīgi pēdējā dienā kādas sešas stundas pirms izlidošanas sākās neliels uztraukums. Lai gan visa nepieciešamā informācija bija ievākta un biju gatavs, tomēr pārdomāju visus variantus, piemēram, ja nu mani Bin Geirā lidostā nopratinās vairākas stundas, ja nu nokavēšu taksometru, ja nu neviens nerunās angliki, ja nu... Vārdu sakot, atradu visādus sīkumus, kur piesieties. Tomēr beigās, protams, viss bija kārtībā.

– Kādas bija studijas un kāda – studiju kursu izvēle?

– Manai studiju programmai bija divas universitātes, ko varēju izvēlēties: Birzeitas Universitāte (*Birzeit University*) Rāmāllā

un An-Nažā Universitāte (*An-Najah National University*) Nāblusā. Vadījos pēc universitāšu reitingiem, tāpēc izvēlējos An-Nažā. 70% lekciju bija angļu valodā. Tiklīdz sākās diskusijas, visi pārlēdzās uz arābu valodu; tad, lai saprastu, man citi studenti kaut ko tulkoja angļu valodā, vēlāk nedaudz sapratu arī pats. Vienīgais, ko es biju cerējis, ka viņi stāstīs nedaudz vairāk par pašu tradīcijām, par arābu pilsētām, par vēsturi, taču bija zināma distancēšanās no šīs tematikas. Vēlāk veltīju tam laiku un uzmanību patstāvīgi. Princīpā mācību programma īpaši neatšķiras no Latvijas Universitātes vai pieredzes Nīderlandē, jo ir ņemta pēc Rietumvalstu parauga.

Vienā no priekšmetiem mēs diskutējām par dažādām plānošanas idejām, sākot no modernisma, marksisma, feminisma u. tml. Var redzēt, ka tā bilde neiet kopā, īsti nevar savilkt paralēles ar viņu pašu kultūru, viņu vēsturi, un tas vietējiem studentiem nereti radīja problēmas.

Kopumā pārāk lielu atšķirību starp universitātēm nav. Nedaudz lielāks birokrātiskais aparāts gan viņiem ir, un laiks ir izplūdis jēdziens. Piemēram, lai saņemtu sekmju izrakstu pirms došanās mājās, man bija nepieciešamas četras stundas. Tevi nosūta uz vienu kabinetu, tad uz otru, viņiem ir grūti kaut ko izskaidrot angļu valodā, man – arābu valodā, līdz ar to rodas dažādi pārpratumi, piemēram, sekmju izrakstā pilsonība pielikta klāt kā uzvārds. Vietējā bankas kartē esmu Jansons. Un studentu apliecībā, kad iemācījos lasīt arābu valodā, sapratu, ka rakstīts *Ildžafrijs Džunsūnz*. Mans vārds visur sagādāja problēmas.

– Kā viņi izrunāja tavu vārdu?

– Lielākoties nevarēja izrunāt. Vienā no pirmajām lekcijām, kad man prasīja, ko mans vārds nozīmē, es centos izskaidrot, un viņi teica, ka tas izklausās kā *Khaled* (tas nozīmē 'mūžīgi nemirstīgs'). Nav gluži viens pret viens, bet tas bija pats tuvākais, kas viņiem sanāca. Tad nu viņi mani sauca par *Khaled*.

– Kas tevi šajā universitātē pārsteidza?

– Cilvēku daudzums un aktivitāte. Universitātes kompleksa centrālajā laukumā nepārtraukti ir milzīga cilvēku burzma. Šajā universitātē studē divdesmit deviņi tūkstoši studentu. Tur nav tā, ka tikai starpbrīža laikā parādās cilvēki. Viņi tur ir nepārtraukti. Piemēram, viņiem ir tikai divas lekcijas dienā, bet viņi visu dienu pavada universitātē, komunicējot, dzerot kafiju, Sprite vai spēlējot kārtis. Sociālā dzīve rit nepārtraukti.

Sākotnēji bija grūti pierast pie drošības pārbaudēm. Visur dzeloņdrātis, nožogojumi, apsardze. Pirmās divas nedēļas pie ieejas, kur nepārtraukti bija cilvēku plūsma, no apkārt esošajiem tikai man lika uzrādīt personu apliecinošus dokumentus. Acīmredzot pārāk atšķīros. Vēlāk jau visi sargi mani atpazina.

– Kā cilvēki tevi uztvēra? Nebrīnījās, kas tu tāds esi un ko tur dari?

– Tā bija visu laiku, visus piecus mēnešus. Pēc tam jau pieradu, tikai sākumā bija jociģi, ka visi man veltīja skatienus, taču ārzemnieki ir eksotika. Bez manis Nāblusā vēl bija tikai divi apmaiņas studenti – portugālis un palestīniešu izcelsmes amerikānis. Pirmoreiz, kad iegāju auditorijā, visiem bija pārsteigums, bet tad visi veikli pārlēdzās uz angļu valodu. Principā man bija viegli, jo visi bija ļoti pretimnākoši, palīdzēja, ja kaut ko nesapratu.

– Aicināja pie sevis ciemos?

– Jā, arī. Arī veikalos. Man bija ierastais gaļas vīriņš, pie kura, nākot no universitātes, iegāju sasveicināties, bija augļu vīriņš, bija veikals, kur pirku maizi. Tas jau veselīgi biznesam – apjautāties kā klājas, uzaicināt uz tēju. Nāblusā man šajā ziņā patika labāk nekā Rāmallā vai Jeruzalemē. Piemēram, Jeruzalemē arī tirgotāji var uzaicināt uz tēju, bet Jeruzalemē ir vairāk tūristu, tādēļ tas ir vairāk tāds biznesa aprēķins. Tā kā uz Nāblusu nevienam neiesaka doties un ārvalstnieki tur ir diezgan eksotiska parādība, aicinājums uz tēju tomēr ir vairāk cilvēcisko attiecību dēļ, nevis ar slēptu vēlmi kaut ko pārdot.

– Vai ieguvi vietējos draugus?

– Jā, gan palestīniešu kontrolētajās teritorijās, gan Izraēlā. Vispār tāda ironiska situācija – ar savu starptautisko pasi varēju paceļot gan pa Izraēlas pilsētām, gan apmetnēm Rietumkrastā, gan palestīniešu pusē – gandrīz visur, kur vēlējos (izņemot Gazu). Savukārt palestīniešiem ir ierobežotas pārvietošanās iespējas, un Izraēlas pilsoņi uz palestīniešu kontrolētajām teritorijām nedodas un arī nedrīkst doties.

Principā Izraēla un palestīniešu teritorijas ir divas dažādas pasaules. Viena par otru zina tikai tik, cik no ziņām vai nostāstiem. Un ir pavisam neliels, ierobežots skaits cilvēku, kuriem ir kaut kāds savstarpējais kontakts (biznesa darīšanas vai tamlīdzīgi), un tas ir galvenokārt tā dēvētajā pierobežā. Par plaisu

Demonstrācija Nabi Salih ciemā, Ramallahas apkārtnē
Foto no privātā arhīva

Ayda bēglu nometne Betlēmē apkārtnē. Foto no privātā arhīva

starp cilvēkiem un savstarpējās komunikācijas trūkumu var viegli pārliecināties ikdienišķās sarunās.

– Vai bija kaut kas, ko ar laiku vairs nevarēji izturēt?

– Ziemā. Tā bija pat aukstāka nekā pašlaik Latvijā. Decembrī un janvārī bija nedaudz virs 10 grādiem. It kā rudenīgs laiks, tomēr ēku būvniecības īpatnības paredz, ka nav lielas atšķirības starp temperatūru ārā un iekšelpās. Atrodoties dzīvoklī, varēju redzēt savu elpu, līdz ar to pēdējos divus mēnešus gulēju zem trim segām un biezi saģērbies. Tādu lietu kā siltumizolācija, dubultie logi, centrālā apkure tur nebija.

Vēl traucēja tādi sadzīvīskie sīkumi kā internets, kurš te bija, te nebija, boileris, kurš ik pa laikam nestrādāja, kad sakrustotiem pirkstiem gaidīju, vai būs siltais ūdens vai nebūs.

– Kur Nāblusā dzīvoji?

– Universitātes koordinators mums sarunāja dzīvokli. Līdz Ziemassvētkiem tur dzīvojām divatā – es un portugālis. Pēc jaunā gada parādījās dzīvokļa biedrs no ASV, kurš mācīja angļu valodu vienā no nevalstiskajām organizācijām. Dzīvoklis atradās Gerizim kalna nogāzē, ar skatu uz pilsētu un pretējā kalna galotnē esošo militāro bāzi.

– Stipendija bija pietiekama?

– Jā, pietika. Cenu līmenis palestīniešu teritorijās salīdzinājumā ar Latviju īpaši neatšķiras – varbūt darbaspēks ir lētāks, bet principā lielākā daļa preču maksā tikpat, ja ne dārgāk. Kaulēšanās par pārtikas produktiem nenotiek, bet par citām lietām gan nedaudz. Lielākoties man šķita, ka es visur mazliet pārmaksāju. Tomēr tas princips ir tāds, ka tu samaksā tik, cik esi gatavs maksāt. Ja neesi gatavs maksāt, vienkārši nemaksā. Līdz ar to apmierināti ir abi – pārdevējs ir pārdevis kaut ko dārgāk, un tu pats esi iepircies, vadoties pēc savas izpratnes par to, kas ir laba cena. Izraēlā gan cenas reizināmas ar 2 vai vietumis pat ar 3.

– Vai izdevās paceļot?

– Jā. Pārsvārā darbdiēnās biju Nāblusā un nedēļas nogalēs ceļoju. Kopumā piecu mēnešu laikā tikai četras vai piecas nedēļas nogales pavadīju Nāblusā, vienmēr kaut kur devos. Pabiju teju visās pilsētās Izraēlā un palestīniešu kontrolētajās teritorijās, kā arī Jordānijā un Ēģiptē. Reizēm arī stopēju. Izmantoju dažādas iespējas. Piemēram, ir divas iespējas, kā nokļūt no Nāblusas uz Telavivu. Viena ir palestīniešu iespēja – doties līdz Rāmallai, tad līdz Kolondijas robežpunktam (pirms iebraukšanas Jeruzalemē), kur jāstāv rindā, jāuzrāda dokumenti, tiek noskenētas visas mantas, un tad no Jeruzalemes līdz Telavivai, un tas viss kopumā paņem četras līdz piecas stundas. Daudz kas atkarīgs no tā, cik daudz laika paiet robežpunktā.

Futbola spēle. Foto no privātā arhīva

Otra iespēja ir iešmāukt «apmetņu» autobusā, piemēram, Arielā, kas ir viena no Izraēlas apmetnēm aptuveni 15 km attālumā no Nāblusas (ap 20 000 iedzīvotāju) un kur ir regulāra autobusu satiksme ar Telavīvu. Lai to izdarītu, pietiek ar vienu līdz pusotru stundu. Vienīgā problēma ir nokļūt līdz šai apmetnei. Uz turieni ir jāaizstopo vai jābrauc ar taksīti. Taču autobusā, kamēr es neko nesaku, man neviens neko neprasa. Tikpat labi es izskatos pēc imigranta no bijušajām PSRS valstīm, kurš tur dzīvo. Ja kareivji tomēr uzdod kādus jautājumus, izdzirdot, kur studēju, pirms ceļa turpināšanas pārbauda arī dokumentus, mantas. No Telavivas atpakaļ uz Nāblusu ir tāpat, vienīgi bez pārbaudēm. No apmetnes stopējot uz Nāblusu, ir jāpiedomā, kā tu stopē. Ja vēlies apstādināt Izraēlas mašīnu, tad labāk noņemt arābiem raksturīgo lakatiņu *kufiya* (tas viņiem ir kā simbols) un stopēt ar izstieptu īkšķi uz augšu, taču neviens no viņiem nevedīs līdz pašai pilsētai; ja gribi nostopēt palestīniešu automašīnu, tad ieteicams uzlikt *kufiya* un vienkārši izstiept roku.

– Tu pats izdomāji šos trikus?

– Nē, tā dara. Tā ir kā atpazīšanas zīme, piederības jautājums ir no svara.

– Pūsgada laikā apguvi arī arābu valodu?

– Kad aizbraucu, sapratu, ka ar angļu valodas zināšanām vien nepietiks, tāpēc vajadzētu pamācīties arī arābu valodu. Painteresējos universitātē, kur piedāvāja iziet kursus par 1200 dolāriem. Kursi ilgst vienu semestri, 15 stundas nedēļā, un tas būtu labs darījums, ja es vēlētos mācīties tikai arābu valodu, bet nedomāju, ka to būtu izdevies apvienot ar visām citām aktivitātēm, tajā skaitā lekcijām. Kāda nevalstiskā organizācija piedāvāja arābu valodas kursus. Lai izveidotu grupu,

Nāblusa. Skats no vecpilsētas. Foto no privātā arhīva

Mēs esam pieraduši būt centrā, mērīt visu pēc savas mērauklas, taču Eiropa un tā dēvētā Rietumu pasaule nemaz tik liela nav. Tā ir tikai daļa.

viņiem bija nepieciešami pieci studenti. Es atstāju savu numuru, lai viņi piezvana, kad nokomplektēsies grupa. Zvanu gaidu vēl joprojām... Tad sāku mācīties pašmācības ceļā. Iesākumā palūdzu kādam, lai paskaidro alfabētu, rakstību, iemāca dažus vārdus. Viņiem ir 28 burti, kuriem rakstība atšķiras vārda sākumā, vidū un beigās.

Bija tā, ka no visa stāsītā beigās atceries tikai pirmos divus burtus un informācija, nesastopot pretestību, pazūd, taču vēlāk iemācījies lasīt, un tagad varu piedalīties vienkāršās sarunās. Es plānoju turpināt apgūt arābu valodu pašmācības ceļā, no tur iepirktajiem materiāliem.

– Kāda bija apkārtējo reakcija, kad paziņoji, ka dosies uz Palestīnu?

– Stāstot par savu nodomu, reakcija bieži vien bija: «Ko tad tu tur darīsi? Tur taču nav droši!» Bet, atrodoties palestīniešu teritorijās, man par savu dzīvību bija drīzāk jāuztraucas tur valdošās satiksmes dēļ.

Par lēmuma pieņemšanas procesu – savā ziņā mēs automātiski pieņemam, ka zinām, kas ir labi, kas slikti, kas pareizi un nepareizi. Piemēram, tu zini, ka plombīra saldējums ir garšīgs un šokolādes saldējums ir garšīgs. Un tu zini, uz ko tu ej. Bet tad tu paņem cigoriņu vai lakricas saldējumu – iespējams, tev negaršos, iespējams, garšos, bet tagad tev ir salīdzināšanas iespējas. Ja tu beigās paliec pie plombīra saldējuma, tad tas vismaz nav tādēļ, ka tu citus nemaz neesi nogaršojis. Katrā ziņā Palestīnas pieredze bija nenovērtējama, un doties uz turieni bija labākais lēmums, ko varēju pieņemt. Cits skatījums, cita pasaule.

Spilgts piemērs ir tas, kā tiek veidoti teikumi. Piemēram, ja šeit pasniedzējs teikumu iesāktu: vietām pasaulē ir graustu rajonu problēma, kuri izvietojušies pie lielākajām pilsētām, tad tur pasniedzējs teikumu iesāk: lielākajā daļā pasaules ir graustu rajonu problēma, bet ir, protams, valstis Eiropā un vēl dažās vietās, kur šāda problēma neeksistē.

Mums ir šis Eiropas, Rietumu skatījums, viedoklis par to, kas ir labs, slikts, pareizs, nepareizs, kas ir normāli, bet tas ir tikai viens skatījums. Mēs esam pieraduši būt centrā, mērīt visu pēc savas mērauklas, taču Eiropa un tā dēvētā Rietumu pasaule nemaz tik liela nav. Tā ir tikai daļa.

Latvian in Palestine or Another Story of Different Values

The UL is currently involved in a number of Erasmus Mundus projects to provide the exchange of students and lecturers with the third-country universities. Last spring *Lot 3b* project was announced, and five students from the EU partner universities were able to study at the universities of the occupied Palestine. MA student Ilgvars Jansons (Faculty of Geography and Earth Sciences, Spatial Development Planning programme) was also among them.

Grāmata kā piemineklis Otrā pasaules kara paaudzei

Ilona VILCĀNE

11. februārī tika paziņoti LTV1 raidījuma «100 g kultūras» gada balvas «Kilograms kultūras» ieguvēji. Tas bija priecīgs notikums arī virknei Latvijas Universitātes (LU) pētnieku, jo grāmata «(Divas) puses. Latviešu kara stāsti. Otrais pasaules karš karavīru dienasgrāmatās» saņēma balvu kā gada notikums literatūrā. Kopš grāmatas atvēršanas svētkiem decembra vidū tā ir nokļuvusi arī grāmatu veikala «Valters un Rapa» visvairāk pirktu grāmatu topā.

Grāmatas «(Divas) puses. Latviešu kara stāsti. Otrais pasaules karš karavīru dienasgrāmatās» uzmanības lokā ir Latvijas sabiedrības sociālā atmiņa. Grāmata ir unikāla ar to, ka tajā pirmo reizi Latvijā vienkopus ir izdotas abu pušu Otrā pasaules kara dalībnieku dienasgrāmatas, kas rakstītas laika posmā no 1942. līdz 1945. gadam frontē, hospitālī, apmācībās u. c. Krievijas, Latvijas un Vācijas teritorijā.

Tās galvenie varoņi ir seši latviešu karavīri – Alberts Dāboliņš, Ēriks Jaunkalniņis, Alfons Kaunas, Mārtiņš Strazdiņš, Nikolajs Šķute un Juris Zīverts –, kam liktenis bija lēmis Otrā pasaules kara laikā karot vai nu Padomju Savienības karaspēkā, vai arī Vācijas bruņotajos spēkos. Viņus visus vienoja ilgas pēc ģimenes, dzimtenes, aizgājušiem miera laikiem, pārdomas par pārtikas nepietiekamību un sliktajiem laikapstākļiem, kā arī savu likteni. Pētnieki ir noskaidrojuši, ka četri dienasgrāmatu autori ir krituši, viens karu ir pārdzīvojis un joprojām dzīvo ASV, savukārt par M. Strazdiņa tālāko likteni izdevuma tapšanas laikā precīzu ziņu nebija. Pēc grāmatas iznākšanas ar pētniekiem sazinājās viņa tuvinieki un atklāja, ka arī viņš karu bija pārdzīvojis un nodibinājis otru ģimeni. Atšķirībā no pēckara laika un daudzos gadījumos arī mūsdienām grāmatā šie latviešu karavīri netiek šķīroti uzvarētajos – zaudētajos, patriotos – nodevējos, varoņos – neliešos u. tml. Dienasgrāmatas ir izvietotas jauktā secībā, un brīžiem, iegrimstot tekstā, aizmirstas, kuras puses karavīra dienasgrāmata tiek lasīta, jo gan leģionārs N. Šķute raksta: «.. Atkal apšaudīšanās. Dubļi un ūdens līdz ausīm. Nogurums,» gan līdzīgi sarkanarmietis M. Strazdiņš: «Laiks ļoti slikts, līst, dubļains, kājas katru dienu slapjas un uzpampusas.» Šis ir tikai viens no daudziem motīviem, kas atkārtojas abās pusēs karojošo latviešu dienasgrāmatās.

Kā atnāca ideja par grāmatu

Grāmata tapusi LU Vēstures un filozofijas fakultātes doktoranta un Latvijas Okupācijas muzeja pētnieka Ulda Neiburga un LU Sociālo zinātņu fakultātes profesores Vitas Zelčes redakcijā. Dienasgrāmatu tekstus publicēšanai sagatavojuši LU Sociālo zinātņu fakultātes doktorantūras studenti Laura Ardava, Didzis Bērziņš un Gita Siliņa. Grāmata tapusi projekta «Latvijas sociālā atmiņa un identitāte» ietvaros, kas ir viens no valsts

pētījumu programmas «Nacionālā identitāte» projektiem.

Profesore V. Zelče

par projektu stāsta: «Galvenā uzmanība veltīta sociālās atmiņas jautājumiem – sociālās atmiņas funkcionēšanai mūsdienai publiskajā telpā, traumatisko pagātnes notikumu ietekmei uz sabiedrības rīcībaspēju, pašapziņu un identitāti, kā arī integrācijas problēmām.» Viņa atzīst, ka tas ir mazbudžeta projekts, kurā galveno darbu veic doktoranti un jaunie pētnieki. Ir sagatavotas četras monogrāfijas, daudzi raksti, kā arī prezentēti vairāk nekā 100 ziņojumu ārzemju un Latvijas konferencēs. Joprojām notiek aktīvs darbs ar trim monogrāfijām: par padomju deportāciju publisko atmiņu, filmas «Akmens un šķembas» lomu sociālajā atmiņā un varmācības radītās kultūras traumas ilgajām sekām.

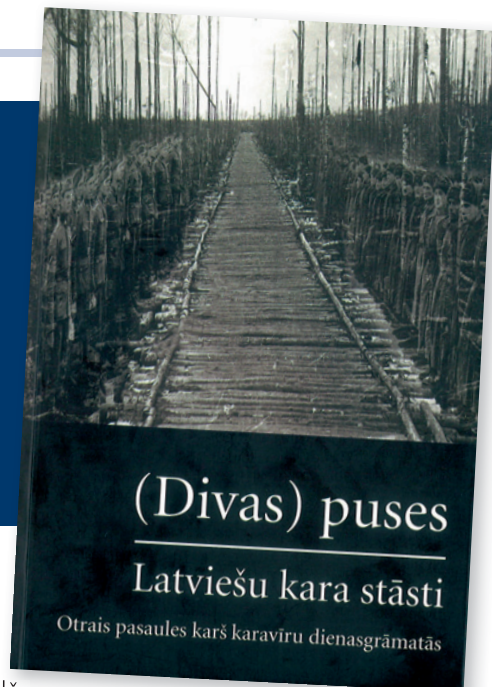
Gan jaunie komunikācijas zinātnes doktoranti, gan U. Neiburgs atzīst, ka idejas autore ir tieši profesore V. Zelče. Viņa stāsta, ka ideja veidot šādu grāmatu pie viņas atnākusi nejauši, izlasot vienas publicētās dienasgrāmatas fragmentu un saprotot, ka tas ir materiāls, kas palīdzētu sabiedrībai domāt par varas un indivīdu attiecībām, lēmumu un rīcības pareizību, dzīves izvēļu sarežģītību, dzimtenes un cilvēcības vērtību.

Kā informē U. Neiburgs, šāda veida izdevumi ir īpaši populāri Rietumos un arī Krievijā. Tas nostiprināja ideju izveidot kaut ko līdzīgu arī Latvijā, īpaši ņemot vērā, ka tikai daļa Otrā pasaules kara Latvijas karavīru dienasgrāmatu ir publicētas un tikai nedaudzas ir saglabājušās arhīvos, muzejos vai privātajās kolekcijās. Tas skaidrojams arī ar to, ka padomju armijā karavīriem bija aizliegts rakstīt dienasgrāmatas. Piemēram, Latvijas

LU Sociālo zinātņu fakultātes profesore Vita Zelče

Foto: Toms Grinbergs, LU Preses centrs

vēstures institūts 1999. gadā izdevis Friča Spales dienasgrāmatu, kurā viņš atspoguļo gan neprasmīgo atkāpšanos, gan sliktu apgādi. Dienasgrāmata kalpoja par apsūdzības pierādījumu, un viņš mira ieslodzījumā.

Zīmīgi, ka grāmatas tapšanā kopīgā darbā vienojušies gan komunikācijas zinātnes pārstāvji, gan vēsturnieki. Kā atzīst G. Siliņa, abu zinātņu pārstāvji ļoti labi cits citu papildina, un tas parādās ikvienā diskusijā un ikvienā darbā. L. Ardava skaidro: «Sociālajām zinātnēm ir svarīgi visu skatīt sasaistē ar šodienu. Kad mēs raugāmies uz vēsturi, mēs visu laiku domājam, kā šī vēsture atspoguļojas šodienā un kādas konsekvences ir atstājusi.»

Emocionālais grāmatas tapšanas process

Pirms grāmatas tapšanas bija svarīgi atlasīt dienasgrāmatas, ko publicēt. D. Bērziņš stāsta, ka jau pašā sākumā bija mērķis atrast pa trim dienasgrāmatām no abām karojošām pusēm. Bija svarīgi atlasīt tās dienasgrāmatas, kas lasītājus emocionāli uzrunātu, jo, kā atzīst paši pētnieki, dažās pamatā bija tikai ļoti sausu faktu fiksējums, kas lasītājam nešķistu interesanti. «Mums bija svarīgi atrast tādas dienasgrāmatas, kur cilvēki raksta par savām atmiņām, mēģina atgriezties savā iepriekšējā dzīvē,» skaidro L. Ardava.

U. Neiburgs atklāj, ka vienīgajam dzīvajam grāmatas varonim Jurim Zīvertam viņa dienasgrāmatas atrašana bijusi pārsteigums, jo, karam beidzoties, viņš to bija nodevis karavīru organizācijai tālākai glabāšanai. Interesanti, ka J. Zīvertam nesen iznāca atmiņu grāmata «Kā mēs pārdzīvojām «visinteresantāko» laikmetu vēsturē: Otrais pasaules karš un manas paaudzes likteņgaitas», ko viņš bija uzrakstījis, balstoties tikai uz savām atmiņām.

Katra dienasgrāmata ir arī vēstures avots, tādēļ tās bija jāpublicē tādas, kādas bija uzrakstītas, varbūt nedaudz izlabojot gramatiskās vai drukas kļūdas, tomēr saglabājot autoru stilu. Taču, lai lasītāji saprastu kontekstu, U. Neiburgs un V. Zelče tās papildināja ar skaidrojošiem komentāriem – vietu, personu nosaukumiem, dažādu terminu skaidrojumiem. Lai arī ierindas karavīru dienasgrāmatas neatklāj kādus jaunus, iepriekš nezināmus faktus par kara norisi, svarīgi ir tas, ka individuālā līmenī tās atspoguļo tieši cilvēciskās izjūtas, ko nav iespējams atrast oficiālos vācu dokumentos un jo īpaši padomju kara laikā un arī pēckara izdevumos. «Dienasgrāmatas ir unikālas un vērtīgas tieši ar to, ka papildina vēsturi un parāda to tādā kā šķērsgrizumā caur katru individu,» atzīst U. Neiburgs.

Pārrakstot dienasgrāmatas, jaunaļiem pētniekiem bija acīmredzams, ka tās gandrīz neviens pirms viņiem nebija lasījis.

«Atverot dienasgrāmatu, kas cilvēkam ir gājusi līdzī karā, bija sajūta, ka mēs ļoti pietuvojamiem vēsturei, un tā arī bija,» stāsta L. Ardava. Pētnieki novēroja, ka pat rokraksts sniedz vērtīgu informāciju, piemēram, ja cilvēks ir vairāk uztraucies, viņš raksta lielākiem burtiem, mazāk pārdomā teikumu struktūru. Ja viņš ir mierīgāks, ja viņam ir svētdienīgāka noskaņa, tad viņš raksta glītī, rāmi un vairāk tekstu pārdomā.

Visas sešas grāmatā iekļautās dienasgrāmatas ir emocionāli ļoti piesātinātas: «Tā gribas redzēt savu dārgo dēlu un tevi, Vera, jo mums stāv priekšā lielas kaujas. Sirds ir pilna, un par jums katru dienu jānoraudas, galviņa mana,» tā M. Strazdiņš. «Šodien manam mīļajam Gunnim ceturtdzīmšanas diena. (...) Savās domās pārku Tev visu tās skaistākās liecības pasaulē un arī visu to garšīgāko – kūkas, bombongas un saldējumu,» – A. Dāboliņš. «Atmiņā nāk doma, ka šodien tak ir manai mīļai sieviņai vārda diena. Pats savā sirdī novēlu daudz laimes, lai arī dzimtenē tas atbalsotos mīļās sieviņas krūtīs,» raksta N. Škute. Lasot šīs rindas, tiešām nav svarīgi, kurā pusē kurš ir karojis.

D. Bērziņš atzīst, ka, arhīvā lasot dienasgrāmatas, bijusi dīvaina sajūta, sekojot līdzī autoru izjūtām, vienlaikus redzēt, ka atlikušo lappušu paliek aizvien mazāk: «Cilvēks raksta, ka viņš jūtas arvien labāk un ir apradis ar drausmīgajiem apstākļiem, bet, no otras puses, tu redzi, ka lapiņu, ko viņš ir aprakstījis, palicis mazāk, kas nozīmē, ka viņam šis stāstījums drīz aprausies...» L. Ardava novērojusi, ka paši karavīri pierada pie nāves tuvuma, kas īpaši spilgti izgaismoja A. Kaunasa dienasgrāmatā – saņemot ziņu, ka ir kritis brālis, viņš brīnās par to, kāpēc tas neraisa izmisumu, un sāk prātot: «.. daudzi ir krituši, tad kādēļ lai viņš nekristu. Rītu būs mana kārta varbūt.»

G. Siliņa gan uzsver, ka dienasgrāmatas sniedza ne tikai bēdīgus pārdzīvojumus – J. Zīverta dienasgrāmata vietām ir humora un piedzīvojumu pilna.

Kopš grāmatas iznākšanas pētnieki ir ieguvuši arī jaunu informāciju par tās varoņiem. Noslaidrojās, ka M. Strazdiņš karu tomēr ir pārdzīvojis un miris ap 1975. gadu. Tika atrastas arī viņa ģimenes fotogrāfijas no 30. gadiem ar sievu un dēlu. Šīs fotogrāfijas un papildināti bibliogrāfiskie dati iekļauti otrajā grāmatas iespaidumā. Tika uzietas arī fotogrāfijas no viņa strēlnieku gaitām.

Pēc raidījuma Latvijas Radio atsaucies arī A. Dāboliņa dēls, kas bieži pieminēts viņa dienasgrāmatā, – Gunārs (Gunnis) Dāboliņš. Grāmatas veidotāji cer, un atsauksies arī karā kritušo liepājnieku Alfona Kaunasa un Nikolaja Škutes tuvinieki. Viņu sniegtās ziņas ļautu precizēt arī šo dienasgrāmatu autoru biogrāfijas.

Uldis Neiburgs

Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

No kreisās: Didzis Bērziņš, Laura Ardava, Gīta Siliņa

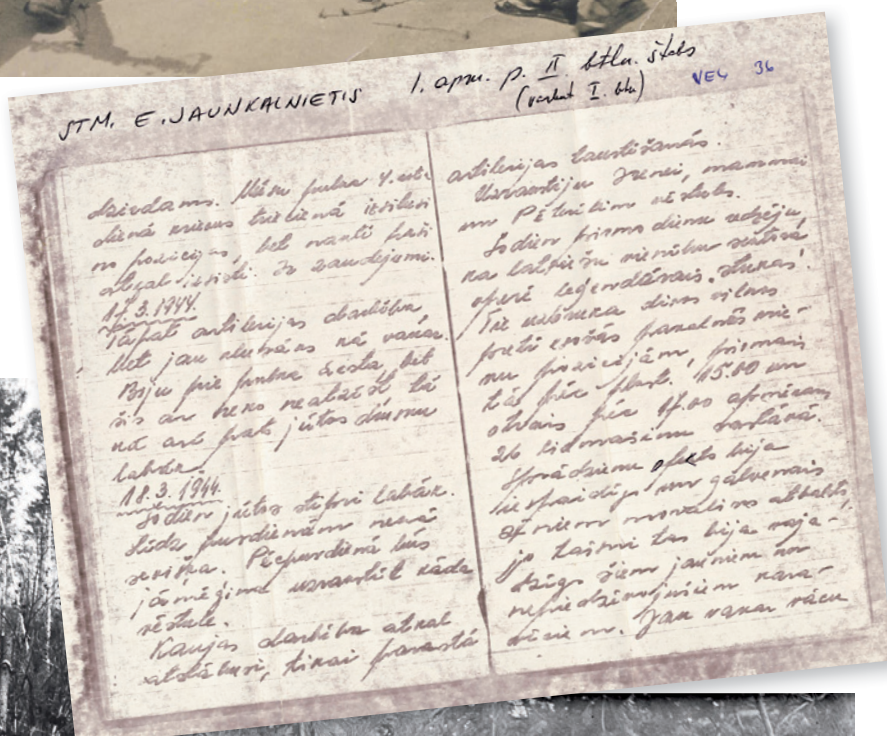
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Grāmatas fotomateriāls ir ļoti bagātīgs un atspoguļo Padomju Savienības karaspēkā un Vācijas bruņotajos spēkos karojušo latviešu gaitas

Latviešu leģionāri gājienā apmācību laikā. Paplaka, 1943. gada vasara
Latvijas Okupācijas muzeja krājums

2. latviešu ieroču SS brigādes (vēlāk – 19. latviešu ieroču SS divīzijas) leitnanta Ērika Jaunkalniņa dienasgrāmatas fragments
Latvijas Okupācijas muzeja krājums

Latviešu kara ziņotājs Jānis Tālavš Volhovas frontē
1943. gada vasarā
Latvijas Fotogrāfijas muzeja krājums

Pirmās medicīniskās palīdzības sniegšana 43. gvardes latviešu strēlnieku divīzijā. Ziemeļrietumu frontē, 1943. gads
Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs

Foto uzņemts 2010. gada 20. novembrī vienā no Cēsaines novada lauku centriem – Kārdabā. Krustojums uz Stulmu mājām – par to 1944. gada 28. augustā Ēriks Jaunkalniņietis savā dienasgrāmatā rakstīja:

«Atkal mūsu rindas palikušas retākas, gandrīz vai veco zēnu tāpat kā nav, jo 19.8.1944 trieciens pie Kārdabas augstienē 259 prasīja savus upurus.

Nav vairs mālu pieša kapr. Gorbana starp mums, kas tagad droši vien guļ kādā lazaretē, tāpat citu veco Jeņingradiešu Rttf. Kazaka, Strm. Vesetnieka, U'scha Rudzata, Strm. Skudras, arī daudzu jauno, kas tagad atpūšas no straujā trieciena lazaretēs, vēl Pētera gvardē soļo kar. Kusiņš Broņislavs un kar. Skangalis Alberts, tie abi ir š.g. februāra vidū kā iesaukti, un pirmais, livānietis, ir frontē no 9.6.44., otrs pampālnieks no 9.7.44. Nu guļ tie abi kopā ceļu krustojumā pie Kārdabas pag. Stulmu mājām. Varbūt viņi tagad garā pavada mazo prettanku vadu viņu cīņās.»

Sarunā ar Latvijas Nacionālo karavīru biedrība vadītāju Edgaru Skreiju (2011. gada 3. novembrī) atklājās, ka karavīri, kas apglabāti dienasgrāmatā norādītajā vietā, 2008. gada vasarā E. Skreijas vadībā atrasti un pārbēdīti Lestenes kapos.

Foto: Gīta Siliņa

Lasītājiem piemērots formāts

Grāmata ir ieguvusi lasītāju uzmanību, un tuvākajā laikā iznāks otrs izdevums. Idejas autore V. Zelče to, kāpēc grāmata «(Divas) puses. Latviešu kara stāsti» ir izpelņījusies tik lielu ievērību arī neakadēmiskajās aprindās, skaidro pavisam vienkārši un lakoniski: «Patiesuma dēļ.»

D. Bērziņš atzīst, ka jau no paša sākuma, vēl tikai ķeroties pie pirmās dienasgrāmatas lasīšanas, bija sajūta, ka šis varētu būt tas darbs, ko cilvēki lasīs.

«Šīs tēmas ir vispārcilvēcīgas un pārilaicīgas,» saka L. Arda-va, «jo nekas jau būtībā nav mainījies – cilvēki tāpat pārdzīvo, mīl, ilgojas. Savukārt šajā grāmatā ir iespēja ieskatīties cilvēka sajūtās tādos apstākļos, kādos, paldies dievam, mēs neesam bijuši. Savukārt kara laika paauzdi šīs dienasgrāmatas uzrunā pavisam citādāk – ļoti personiski.»

D. Bērziņš atzīst, ka šajā projektā labi izpaužas prof. V. Zelčeī īpaši raksturīgā mazā cilvēka ikdienas dzīves pieeja – iespēja paraudzīties uz šo cilvēku ikdienas sajūtām.

Grāmata apzināti veidota pieejama lasītājam. U. Neiburgs piebilst, ka svarīgi arī tas, ka tā veltīta Otrā pasaules kara pa- audzei: «Gandrīz katrā ģimenē ir vai nu vectēvi, vai vecvectēvi un vecvecmamma, kas tajā laikā ir dzīvojuši un šo karu pieredzējuši. Vienā vai otrā armijā tika iesaukti 30 gadagājumi. Tie bija Latvijas pilsoņi, kam visiem bija un ir tuvinieki. Tāpēc tas ir tikai normāli, ka cilvēki šo grāmatu lasa. Manuprāt, tā varētu

daudzās ģimenēs būt kā neliels piemineklis tuviniekiem, kas šo karu ir piedzīvojuši.»

Uz grāmatas vāka ir attēlots sprunguļu ceļš Volhovā, Krievijā, kur 1943. gadā cīnījās Latviešu leģiona 2. brigāde. Grāmatas autori apzināti vienā ceļa pusē ir novietojuši latviešu leģionārus un otrā – latviešu sarkanarmiešus, kas izskatās gluži kā velji, kuri ieradušies uz kopīgu mielastu. «Grāmatas nosaukumā «(Divas) puses. Latviešu kara stāsti» iekavas norāda uz to, ka tās tikai nosacīti ir divas puses – tie visi ir latviešu karavīri, kam normālos apstākļos būtu jāatrodas vienā pusē. Par divām pusēm viņus padarīja divi sveši režīmi,» skaidro U. Neiburgs.

Book as Monument to World War II Generation

On February 11, the book of UL researchers *(Two) Sides. Latvian War Stories. The Second World War in Diaries of Soldiers* received the annual award «Kilogram of Culture» and was named event of the year in literature and book publishing. The book focuses on the social memory of Latvian society. This book has a unique approach to issue the diaries of WW II participants of both sides written during the period from 1942-1945 at the war front, hospitals, training, etc., in Russia, Latvia, Germany. The main characters are 6 Latvian soldiers- Alberts Dabolins, Ēriks Jaunkalniņietis, Alfons Kaunas, Martins Strazdins, Nikolajs Skute and Juris Ziverts. The editors, Uldis Neiburgs (doctoral student of the Faculty of History and Philosophy and researcher at the Latvian Occupation Museum) and Professor Vita Zelce (the Faculty of Social Sciences) tell about their experience when compiling the book with the assistance of doctoral students Laura Arda-va, Didzis Berzins and Gīta Silina who worked on deciphering the diaries.

LU Fonda stipendiāti fotomirkļos

LU Fonda piecu gadu jubileja – stipendiātu salidojums
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

LU Fonda stipendiāti trešajā stipendiātu salidojumā
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

LU Fonda stipendiāti kopīgi iesaistās akcijā «Lieldienu donors»
Foto: Digna Sircova, LU Preses centrs

Stipendiāti tiek ikgadējā talkā LU Botāniskajā dārzā
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Kristapa Morberga stipendiāti mecenāta piemiņas vieta 167. dzimšanas dienā. Foto: LU Fonda arhīvs

AKTUĀLI!

Stipendija izcilai izglītībai
Ceļamaize
Latvijas Universitātes Fonds

12. klases abiturienti!

No 2012. gada 1. līdz 23. martam piesakies stipendijai «Ceļamaize» un M. M. V. Petkevičs stipendijai un esi viens no tiem, kas saka studijām «Jā!».

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
FONDS

Noteikumi:

- esi 12. klases skolēns un plāno studēt Latvijas Universitātē,
 - esi sabiedriski aktīvs, motivēts un centīgs mācībās (vidējā atzīme – vismaz 7,5 balles),
 - tev ir nepietiekams materiālais nodrošinājums, un tu meklē papildu finansējumu studijām.
- Nekavējies un piesakies, aizpildot *on-line* anketu www.fonds.lv

Ekskursiju cikls «Uz Morbergu vasarnīcu!» – gidu lomās iejūtušies LU Fonda stipendiāti

Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

LU Fonda stipendiātu tikšanās ikgadējā salidojumā

Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

vieta Lielajos kapos

LU Fonda stipendiāti trešajā stipendiātu salidojumā

Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

LU Fonda jaunumi un aktivitātes: www.fonds.lv

Ko nozīmē būt LU Fonda stipendiātam?

Laine DOBULĀNE

Latvijas Universitātes (LU) mecenātu stipendijas – tas ir gods un atbildība, jauni draugi un attīstības iespējas. LU Fonda mecenātu stipendijas kopš 1999. gada ir saņēmuši pāri par tūkstoti stipendiātu. Ik gadu šim pulkam pievienojas arvien jauni censoņi, kam ir izcili sasniegumi mācībās, kas aktīvi iesaistās sabiedriskajā un zinātniskajā darbībā un kas izvērtē, ka papildu finansējums mācībām būtu nozīmīgs atbalsts turpmākajai personības izaugsmei.

Lai uzzinātu, kā stipendiātu statusā jūtas paši saņēmēji, uzdevu viņiem vienkāršu jautājumu: kas ir Latvijas Universitātes Fonda stipendiāts? Pārdomās dalījās vairākkārtēji LU Fonda mecenātu stipendiju ieguvēji: angļu filoloģijas bakalaura studiju programmas studente **Jana Vasile**, komunikācijas zinātņu bakalaura studiju programmas studente **Nika Aleksejeva** un tiesību zinātņu bakalaura studiju programmas students **Aleksandrs Potaičuks**.

Jana Vasile:

«Pirmkārt, tas ir **privileģēts stāvoklis**, jo LU Fonda stipendiātam ir iespēja saņemt atalgojumu par studijām. Tā kā esmu izvēlējusies sev interesējošu studiju jomu un mācības mani aizrauj, tad būtībā es tiku materiāli atbalstīta, lai darītu to, kas man patīk. Manuprāt, laikā, kad bezdarba stāvoklis valstī joprojām ir augsts, tā tiešām ir liela privilēģija! Stipendija dod iespēju ieguldīt sevī – semināri, kursi, grāmatas – ir plašas iespējas nemitīgai izaugsmei un attīstībai.

Otrkārt, tā ir **atbildība**. No stipendiāta, atšķirībā no vecāku finansēta studenta, tiek gaidīta izcilība tajā, ko viņš dara. LU Fonda ticība manām spējām lika pašai tām noticēt. Iemācījies izvairīties no augstus mērķus, nevis pielāgoties apstākļiem, bet tos mainīt, riskēt un vienmēr tiekties pēc attīstības, nemitīgi censties pārspēt sevi pašu. Protams, arī rezultāti neizpalika. Vērtīgas ir arī atskaites, kas stipendiātiem LU Fondam jānosūta katra semestra beigās. Tās neļauj semestra laikā atslābt un dod iespēju atskatīties uz pusgada laikā padarīto un sasniegto. Mācījos arī cita veida atbildību – atbildību piedalīties LU Fonda pasākumos un atsaukties uz LU Fonda lūgumiem.

Treškārt, tā ir **iespēja iegūt praktisku pieredzi un paplašināt draugu un paziņu loku**. Piemēram, vērtīgu pieredzi gūvu, prezentējot LU Fonda stipendijas skolās, vadot ekskursijas Kristapa Morberga vasarnīcā, tulkot LU Fonda mājaslapas saturu, organizējot stipendiātu vakaru un sniedzot intervijas dažādiem medijiem. Izcilus, motivētus un entuziastiskus studentus varēju satikt ikgadējā stipendiātu salidojumā, LU Botāniskā dārza uzkopšanas talkā un citos LU Fonda pasākumos.»

Nika Aleksejeva:

«Ko man devusi stipendija? Man ļoti patika vienas šī gada stipendiātes doma, ka tā ir tāda kā jauno līderu programma, bet atšķirība esot tajā, ka jaunos līderus nevis sadzen kopā un trijās dienās «ceļ viņu līderību», bet ļauj apzināties sevi kā daļu no labākajiem. Stipendiju saņemu jau trešo gadu, un tas ir kā zīmogs, ka pieradu šo labāko cilvēku kopienai. Tas savukārt ceļ manu pašapziņu un ticību tam, ka esmu viena no tiem, uz kuriem liktas cerības par Latvijas nākotni. Skan ļoti skaļi, bet šī misijas apziņa parādījās uzreiz pēc pirmā stipendiātes līguma parakstīšanas.

Bez šīs misijas apziņas stipendija man arī ļāva iepazīties ar interesantiem cilvēkiem un katru gadu es nebeidzu brīnīties par to, cik katrs no viņiem unikāls savās izpausmēs. Viena meitene dienās būs lieliska arhitekte. Cits puisis vienlaikus mācās tiesības un programmēšanu. Vēl viena meitene ir trīs reizes nokāpusi Lielā kanjona pašā apakšā. Visi šie cilvēki sniedz iedvesmu un idejas, kā savu dzīvi varu padarīt krāsaināku. Daudzām lietām nepieciešama nauda, tāpēc droši varu teikt, ka stipendija man ir kā labs ceļavējš, dzīvojot šo dzīvi piepildīti.»

Aleksandrs Potaičuks:

«Katram studentam stipendijas saņemšana nozīmē ko citu, līdz ar to varu atbildēt pamatā tikai par sevi – būšana par Morberga stipendiātu man asociējas ar atbildību, jo tā ir iespēja attīstīties – dzīves mirklis, kas ir jāizmanto efektīvi un atbildīgi. Šī augstā atzinība man palīdz sasniegt manus profesionālos mērķus un ļauj uzdrīkstēties vairāk, nekā es būtu varējis bez K. Morberga palīdzības.

Vēl no pirmā kursa atceros, ka kļūšana par «Ceļjamaizes» stipendiātu man ļāva nezaudēt aktivitāti pēc vidusskolas. Vidusskolā biju aktīvs sportists, Saldus Jauniešu domes vadītājs, centīgs skolnieks un neatlaidīgs mācību olimpiāžu dalībnieks un uzvarētājs. Atnākot uz Rīgu no mazākas pilsētas, jaunās vides dēļ visas aktivitātes varēja beigties, taču, pateicoties «Ceļjamaizei» un atbildībai, kas izriet no tās, esmu saglabājis sevi. Vēl arvien sportoju un pavadu daudz laika brīvā dabā, turpinu uzņemties līdera lomu un pierādu sevi profesionāli!

Esmu pārliecināts, ka ilgtermiņā liela nozīme būs tam, ka mēs, stipendiāti, cits citu pazīstam, zinām katra kvalitātes un varam pajauties cits uz citu, līdz ar to tas rada lielisku augsni lieliem projektiem un iespējas valsts attīstīšanai. LU Fonda pasākumi un mūsu atsevišķās tikšanās reizes ir tas, kas mūs saliedē.

Esmu vienmēr uzskatījis, ka ceļš uz panākumiem un labiem rezultātiem, neskaitot augstu motivāciju un personiskās izaugsmes, balstās uz skaidriem mērķiem un nepārtrauktu tiekšanos uz tiem. Stipendijas saņemšana ir pierādījums tam, ka cilvēks atbilst iepriekšminētajiem kritērijiem un stāv uz pareizā ceļa; to ir atzinusi LU Fonda komisija – cilvēki, kas dzīvē jau ir daudz sasnieguši un līdz ar to spēj vērtēt jaunākos censoņus.»

What does it mean to be a UL Foundation grantee?

The scholarships of the UL patrons are associated with honour and responsibility, new friends and opportunities for development. Over a thousand of scholars have received UL grants since 1999, while more and more achievers, with outstanding academic results, are joining this circle. They participate in social and scientific activities and estimate additional funding as an important support for further personal growth. The multiple UL Foundation grant holders, BA students Jana Vasile (English Philology study programme), Nika Aleksejeva (Communication Science-study programme) and Aleksandrs Potaičuks (Law Studies study programme) shared on their experience.

Pāris etīdes par Studentu teātra pamatelementiem

Latvijas Universitātes prezentācijas pasākums
«LU Māja» 2010. gada 8. maijā
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Anna PLATPĪRE

Sešdesmit piecu gadu jubileja ir nopietns mirklis. To nupat nosvinējis Latvijas Universitātes (LU) Studentu teātris. Teātra radošā komanda mēģinājumus un arī daļu izrāžu aizvada LU Ķīmijas fakultātes aktu zālē. Par kādreizējo zāles varenību atgādina parkets un skatuve, kurai atvilkts smags brūns priekšsvars. Kamēr runāju ar režisoru pirms mēģinājuma sākuma, apkopēja ar slapju lupatu pucē aktu zāli, spodrinot parketu. Šī zāle ir leģendāra, jau gadiem tā uzņem pie sevis LU Studentu teātri, kas izauklējis simtiem jauno aktieru, citus ievadijis jaunā profesijā, citiem devis iespēju izpausties jau 65 gadus.

Teātra režisors

Režisors Visvaldis Klintsons, jautāts, kāpēc joprojām turpina vadīt LU Studentu teātri, atsmēj, ka viņam tā sagadījies un tagad ir jāturpina: «Studentu teātrim 65 gadi nav nedz daudz, nedz maz, un ir palicis tikai nedaudz līdz 100 gadu jubilejai. Teātris ir tajā brīdī un tiem cilvēkiem, kas tajā strādā. Svarīgi ir tas, kas notiek šobrīd un kas ir pārredzamā pagātnē.»

V. Klintsons skaidro, ka vēsture nestāsta visu un 65 gadi ir tikai laika skatīšana, kurā nav nedz 1940. gada nelielās trupiņas, kurā darbojās Alfrēds Jaunušans un Oļģerts Kroders, nedz arī korporāciju teātru, kuri ir teju tikpat seni kā pašas organizācijas.

«Es uzskatu, ka teātris ir tāda kā stāstu stāstīšana darbībā, ko var vizuāli paskatīties. Es cilvēkiem dažreiz jautāju, kāpēc viņi nāk. Viņi saka: ja jau mums nepatīktu, tad mēs nenāktu. Tā ir ļoti laba pašizpaušmes forma, un arī redzes leņķis paplašinās.»

Viens no lielākajiem teātra sasniegumiem bija 2009. gadā, kad ar Antonio Buero Valjeho drāmu «Liesmojošā tumsā» iegūts Gada izrādes tituls. Stāsts par dzīvi aklo pansionātā tapa sadarbībā ar jauno režisoru Maiju Veidi. Lugas darbība notiek neredzīgo institūtā – vidē, kura īpaši radīta studentu maksimālam komfortam. Ierodoties jaunam studentam, ierastā kārtība tiek

izjaukta, atklājas meli un izlikšanās. Darbs ir alegorija, ar kuru autors uzdod jautājumu: vai mūsu sirdis ir atvērtas gaismai?

V. Klintsons stāsta, ka allaž ir pārsteigts par teātra sasniegumiem, jo, ikdienā vērojot aktieru darbu un lugas iznākumu, pie tā jau pierasts. «Visu laiku man bija sajūta, ka šī izrāde ir kā leģenda, bet kopš pēdējā iestudējuma bija pagājuši 30 gadi, un es izlēmu pamēģināt. Tā ir literāri poētiska un filozofiski sarežģīta izrāde, kas uzdod svarīgus jautājumus.»

Ar šo pašu lugu Minskā amatierteātru konkursā 2011. gada rudenī arī aktieris Kaspars Kotāns ieguvis galveno balvu.

«Mūsu aktieriem ir jāstrādā un jācenšas. Viņi var vairāk panākt ar emocionālu iesaisti. Protams, ka tas ir arī galvenā varoņa talants. Viņš varētu spēlēt profesionālā teātrī, bet cik daudz tādu, kas ieguvuši profesiju, nespēlēt teātrī! Daudzi ir uz robežas ar profesionalitāti.»

Kā norāda Klintsons, ja būtu vairāk motivācijas un laika, tad panākumi būtu vēl lielāki: «Protams, ka pamatā ir aktier spēle, bet svarīga ir arī teātra zāle un tās pieejamība, visas tehniskās lietas.»

Režisors jo īpaši atzinīgi vērtē LU Ķīmijas fakultātes aktu zāli, jo atzīst, ka grūti atrast vēl kādu vietu, kas būtu tik labi piemērota teātrim: gan ar skatuves dziļumu un augstumu, gan ar plašumu. Viņš stāsta, ka būtu labi, ja teātriem būtu daudz vairāk pieejamas šādas vietas, tomēr ir jūtams to trūkums. Tāpēc atsevišķas izrādes tiek rādītas arī citur.

Viens no emocionālākajiem pārdzīvojumiem, šķiet, režisoram bijusi nesenā izrāde Iļģuciema sieviešu cietumā. Tur uzvesta Juliu Edlisa izrāde «Vārdu sakot – kino», kur galvenās lomas spēlēja tikai 5 aktrises. Kādā kuģītī darbojas bufete, tai ir īpaš-niece ar meitu, kas neko nerunā, un vēl trīs draudzenes, kas šeit iegriežas. Izrāde stāsta par šo sieviešu sapņiem, par to, kā rit ikdiena un kāda ir viņu ilgi gaidītā laime.

Toreiz izrādes laikā aktieri un luga saņēmusi nedalītu uzmanību, un arī pēc tam sievietes bijušas pateicīgas par viņām

Režisors Visvaldis Klintonss

Foto: Sarmīte Līvdāne, Latvijas Universitātes Muzejs

izrādīto stāstu. Režisors stāsta: «Un es pirmo reizi sajutu, ka tas, ko mēs darām, patiešām kādam ir vajadzīgs. Ja rīdzinieki var aiziet gan uz teātri, gan kino, gan operu, tad tās divas reizes gadā, kad apmeklē kultūras pasākumus, izvēlas tos labākos. Bet sieviešu cietumā bija arī dāmas, kas pirmo reizi varbūt redz teātri vispār. Toreiz sēdēju, un man, jau visu zinot, pat paliek garlaicīgi, bet tur cilvēki skatās ar ieplestām acīm un seko visam aizrautīgi līdzī. Viņi nevar aiziet dārziņu ravēt, piemēram. Tur ir tāda sajūta, ka mēs darām kaut ko, kas ir vajadzīgs.»

Runājot par nākotnes plāniem, Klintonss stāsta, ka gribētu, lai ir labāk pieejamas skatuves un lai teātri varētu brīvāk uzvest viesizrādes viens pie otra. Tomēr ir maz iespējams paredzēt nākotni, jo tā saistīta ar Latvijas Universitātes plāniem.

Tikmēr aktieri jau mēģina jaunu lugu – Šekspīra «Otello». Ir vēlme sagatavot arī kustību izrādi, bet tas prasīs lielu darbu, kā arī aktieru pašatdevi.

Nedaudz ar smiekliem, nedaudz ar skumjām V. Klintonss atzīst, ka teātrī gluži kā daudzās radošās jomās trūkst vīriešu. Amatieru teātriem trūkst arī reklāmas, ir daudz cilvēku, kas nezina, ka var nākt un skatīties izrādes bez maksas. Turklāt cilvēkiem patīk, pēc izrādēm skatītāji bieži nāk klāt un stāsta, cik ļoti izrāde ir aizrāvusi.

Aktieri

Pirms mēģinājuma satieku divus jaunos aktierus, kas tikko uzsākuši savas gaitas: viens no viņiem, Ģirts Manfelds, uz mēģinājumiem iet tikai pusgadu, bet Agnese Lītavniece atnākusi pirmo reizi. Viņa stāsta, ka jau skolas laikā aktrises arods ir bijis padomā un varbūt arī studentu teātris varētu nest prieku. Tikmēr Ģirts skaidro, ka vajadzējis kaut ko tādu, kāds ir teātris, īpaši neizplūstot paskaidrojumos, vien atklāj, ka pagaidām tas ir hobijs un nospēlēta arī pirmā izrāde.

Viens no teātra lielākajiem dārgumiem ir aktieris Kaspars Kotāns, kas studentu teātrī darbojas jau vairāk nekā 15 gadus. Viņš paspējis gan nospēlēt galvenās lomas, gan arī saņemt godalgas. Viņš vēl atminas, kā noritējusi uzņemšana teātrī, kur žūrijas priekšā gribējies skatīt Eduarda Veidenbauma dzejoli. Tomēr tas bijis piemirsies, un režisors un komisija palīdzējuši to noskaitīt līdz galam.

Pirms tam Kaspars teātri spēlējis skolā, kur klases audzinātāja bija izveidojusi dramatisko pulciņu. Arī dārziņā sanācis nodarboties ar augsto mākslu. Kaspars pieteicās spēlēt pēc tam, kad jau bija beidzis pirmos kursus.

Pirmā loma viņam bija mītisks tēls un gars, arī suns un spoks izrādē Mišela de Gelderodes lugā «Eskoriāls». Pirmās uzstāšanās reizes gan vairs nav palikušas prātā, tomēr aktieris stāsta, ka joprojām katru reizi pirms izrādes ir neliels satraukums. Svarīga ir gan sagatavošanās, gan arī tas, cik nozīmīga ir pati luga: vai tās ir skates vai pirmizrāde.

Kaspars uzsver, ka gan lielam, gan mazam māksliniekam jāatceras, ka tas tiek rādīts skatītājam. Runājot par lielākajiem sasniegumiem, aktieris norāda, ka ik reizi loma nes savu atbildību un sajūtas. Tomēr būtiskas viņam bijušas Žūpu Bērtuļa titulloma, kā arī izrāde «Jūlijas jaunkundze», kurā Kaspars ir sulainis Žanis. Svarīga bijusi arī izrāde «Liesmojošā tumsā», kas ieguvusi godalgas, bet pats aktieris nospēlējis Ignasio.

«Ir bijušas lomas, kas nav tik ļoti pieķērušās, ar laiku pazudušas. Šobrīd visnoturīgākā ir izrāde «Jūlijas jaunkundze», ko spēlējam reti, bet ar baudu. Esam tikai trīs aktieri, vienkārši sarunājam mēģinājumus. Jo amatiereteātra aktierim teātris jāapvieno ar darbu, ģimeni un mācīšanos, tāpēc ne vienmēr prioritāte var būt teātris. Bet es domāju turpināt, kamēr bārda nav gara un sirma un kamēr mani tur teātrī, bet pašam ir laiks un enerģija.»

Vecbiedri

LU Studentu teātris gan nav tikai pēdējie vairāku desmitu gadi, kad to vada V. Klintonss, tas sniedzas tālāk. Tajā ir darbojušies simtiem cilvēku, daži tikai pāris mēģinājumus, kamēr citi palikuši gadu desmitus un no otrā plāna lomām nokļuvuši līdz teātra vadībai un galvenajām balvām. Vecbiedre Māra Ziemele zina stāstīt par laiku, kad vēl padomju gadi, tāpat kā Latvijas atdzimšana, bija gan gaisā, gan arī teātrī. Teātrī spēlēt viņa sāka, kad to vadīja Imants Adermanis. Atskatoties uz piedzīvoto, Māra dalās savās atmiņās.

«Toreiz trupa sāka iestudēt Šekspīra lugu «Spītniecības savaldīšana». No pirmās reizes mani fascinēja Adermaņa darba stils un attieksme pret studentiem. Mēģinājumi ritēja viegli, nepiespiestā atmosfērā. Adermanis izturējās pret visiem kā līdzīgs pret līdzīgu. Nosēdēju malā vairākus mēģinājumus, līdz kamēr vienā reizē viņš mani uzrunāja, vai esmu gatava kaut ko celt priekšā? Tas izklausījās tā kā drusku pa jokam, tā kā nopietni... Bet neko daudz tielēties nebija laika, teicu, ka varētu gan un kas viņu interesē? Nu, iesākamam lai kāpiot uz bīnes, tad jau redzēšot. Kā tas viss notika un ko viņi par mani domāja,

kas to lai zina, bet teātrī mani oficiāli uzņēma gadu mijā, kad teātrim bija Jaungada eglītes svinības. Turpināju iet uz mēģinājumiem. Lai gan lomu man nebija, palīdzēju, kur vien bija vajadzība, vadīju «Pūt, vējiņi!» izrādi, kas bija teātra repertuārā un ar ko teātris devās izbraukumos, darbojos kā sufliere «Spītniecē».

Lielās pirmizrādes bija pavasaros, kad tika aizrunātas profesionālo teātru skatuves uz vienu vakaru. Atceros «Spītniecības» pirmizrādi Krievu drāmas teātrī. Kostīmi tika irēti no Drāmas teātra, skaidrs, ka nevienam nebija laika un pat domas, ka vajadzētu kosmīmus izpurināt, un, kad aktieri uz skatuves izrādes gaitā dūšīgāk uzsita viens otram uz pleca, gaisā pacēlās pamatīgs putekļu mākonis... Zālē smieklī, bet aktieri samulsuši.

Mans laiks pie Adermaņa bija īss, jo jau 1974. gada pavasarī viņam piedāvāja vadīt

Vecbiedre Māra Ziemele

Foto no privātā arhīva

Tajā rudenī uzņēmām divus izskatīgus pirmā kursa Fizikas un matemātikas fakultātes studentus – Mārci Auziņu un Jāni Mediņu, kas vēlāk nospēlēja brīnišķīgas lomas J. Gruša lugā «Mīla, roks un velns».

LU Studentu teātra izrāde «Jūlijas jaunkundze» Jaunā Rīgas teātra mazajā zālē 2004. gadā. No kreisās: Kaspars Kotāns (Žaņa lomā), Signe Gravleja (Jūlijas lomā). Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Teātra fakultāti toreizējā Latvijas Valsts konservatorijā (tagadējā Mūzikas akadēmijā). Bija skaidrs, ka Studentu teātri viņš vairs nevarēs vadīt un mums jādodomā par citu režisoru. Notika tāda kā paaudžu maiņa, liela daļa veco aizgāja no teātra. Vai nu beidza universitāti, vai kādu citu iemeslu dēļ, bet 1974. gada vasaras beigās mēs bijām palikuši seši dalībnieki no iepriekšējiem gadiem. Es uzņēmos prezidenta amatu.

Kāds no mums bija pamanījies presē Ārija Geikina komentāru, ka viņš vēlētos strādāt ar jauniešiem. Īsti neko par viņu nezinājām, bet sākām meklēt viņa pēdas. Mūsu saruna bija gana īsa – skaidri pateicām, ka naudas mums nav daudz, ka nevaram labi atalgot režisoru, bet ka mums ir griba strādāt un ka rudenī būs jauno studentu uzņemšana. Vai viņš būtu ar mieru nākt pie mums? Viņš piekrita, un mēs sarunājām satikties septembra beigās Ķīmijas fakultātes zālē plkst. 18.00.

Ārijs izvēlējās materiālu, un pamazām sākām strādāt pie «Tranzīta». Ja pareizi atceros, tajā rudenī uzņēmām divus izskatīgus pirmā kursa Fizikas un matemātikas fakultātes studentus – Mārci Auziņu un Jāni Mediņu, kuri vēlāk nospēja brīnišķīgas lomas J. Gruša lugā «Mīla, roks un velns».

Nākamais rudens sākās ar nopietnu darbu pie «Mīla, roks un velns». Tika uzņemti jauni dalībnieki, un nu jau teātris atsāka elpot dziļāk. Katrs mēģinājums sākās ar etiēm, Ārijs ļoti meistarīgi virzīja mūs uz patiesību, patiesību mūsos pašos. Pamazām mācījāmies vērties vajā, uzticēties partnerim, būt patiesi līdz galam. Viņa mēģinājumos nebija iespējams melot.

Pavasaris pienāca negaidot, un pirmizrāde mūs pārsteidza ar pārpildītu skatītāju zāli. Kaut luga bija rakstīta vairāk nekā pirms 10 gadiem, problēmas nebija izgaisušas. Viena pēc otras izrādes bija pārpildītas no Drāmas ansambļa uz Studentu teātri, bet bija sajūta, ka esam jauni un nepieciešami saviem skatītājiem.

Ar J. Jurkāna «Dzērvītes» iestudējumu iesākās pavisam jaunā ēra. Tika uzaicināts kustību režisors Ansis Rūtentāls.

Atkal viens brīnišķīgs iestudējums. Ārijs un Ansis – brīnumains tandēms, daudzu gadu laikā kopā strādājot, radīja brīnumainus uzvedumus.

Mēģinājumi notika piecas reizes nedēļā, divas reizes pie Ārija, trīs pie Anša. Teātris jau bija kļuvis par dzīvesveidu. Visas lietas bija jādara pašiem. Kostīmi, dekorācijas, izbraukumi.

Krāsojam skatuves grīdu, no Maskavas atvedām gan gaismas pulti, gan kostīmus kustību izrādēm. Paši krāsojām, paši gatavojām. Pa dienu darbs vai studijas, kā nu kuram, vakaros mēģinājumi un pēc tam kostīmu gatavošana.

Kad iestudējām A. B. Valjeho «Liesmojošajā tumsā», pa naktīm tulkoju, Dace Pugača rediģēja, un nākamajā naktī to visu pārrakstīju 6 eksemplāros uz mazas melnas rakstāmmašīnas, ko Ansis man laipni atvēlēja. Katru nedēļu Ārijs gaidīja nākamo skatu... strādājām bez brīvdienām. Kā jau minēju – tas bija dzīvesveids. Rezultāti bija brīnumaini – katru nedēļu spēlējām izrādes, un skatītāji nāca... Tā bija sajūta, ka esi vajadzīgs, ka lieta, kas pašiem ir mīļa, ir nepieciešama arī kādam citam.

Teātris pulsēja, katru gadu pienāca jauni studenti, kāds aizgāja, bet pamatgrupa turpināja turēties kopā arī pēc universitātes beigšanas. Ar «Liesmojošo tumsu» ieguvām Tautas teātra nosaukumu.

Ar kustību grupas izrādēm piedalījāmies pirmajā Starptautiskajā mīmu festivālā Ļeņingradā un Gala koncertā ar Kārļa un Anša Rūtentāla radīto kompozīciju, kā arī Erevānā starptautiskā kustību festivālā, izcīnot pirmo vietu. Katru gadu piedalījāmies Mākslas dienās Rīgā, arī Studentu teātru festivālos Viļņā.

Mans pēdējais iestudējums pie Ārija bija Šekspīra «Vētra». Ariela loma man deva iespēju tuvāk iepazīt aktieri Jāni Filipsonu. Viņš bija mans partneris arī «Liesmojošās tumsas» iestudējumā, bet «Vētrā» tas viss bija pavisam citā kvalitātē. Katru vakaru pirms mēģinājuma pārrunājām, kas ar mums pa dienu ir noticis, ko esam iemācījušies, kas ir tas, ko gribam pateikt citiem...

Desmit gadus es biju Studentu teātra prezidente, tās bija manas mājas, tur es esmu atradusi savus draugus un jūtu, ka varu tur atgriezties jebkurā laikā.»

A Couple of Sketches about Key Elements of Student Theatre

The sixty-five years anniversary is an important moment. The UL Student Theatre has just celebrated it. The Theatre rehearses and sometimes performs at the Assembly Hall of the Faculty of Chemistry. This is a legendary hall hosting theatre performances, fostering development of young amateur actors and facilitating some of them enter a new profession for more than 65 years. This article presents the best memories and achievements of the older generation, as well as current actors and director, and also introduces the reader with their new projects.

LU Ķīmijas fakultāte piedalās gaismas objektu festivālā «Staro Rīga». Apmeklētājiem iespējams nobaudīt gaismas dzērienus
Foto: Līga Dreijalte, Latvijas Universitāte

Gads, kas aizvadīts ķīmijas zīmē

LU Preses centrs

Latvijas Universitātes (LU) Ķīmijas fakultātē 2011. gads aizvadīts ķīmijas zīmē. Tas ir bijis tradīcijām un notikumiem bagāts. Joprojām ir aktuāls ķīmijas galvenais uzdevums – **ko, kā, kad un kam mācīt** (mācīties), lai ar iegūtajām zināšanām, prasmēm un iemaņām jaunieši varētu veiksmīgi iziet dzīvē, nodrošināt sevi un konkurēt darba tirgū.

Mazā Ķīmijas universitāte

Mazajā Ķīmijas universitātē tika aicināts iesaistīties ikviens pamatskolas vai vidusskolas skolēns, lai atrastu sev piemērotāko nodarbošanās veidu gan LU Ķīmijas fakultātes telpās, gan ārpus tās. Tā ir iespēja fakultātes mācībspēku un studentu vadībā izstrādāt zinātniski pētnieciskos darbus, piedalīties neklātienē konkursos, sadarbībā ar Rīgas Dabaszinību skolu iesaistīties interešu izglītības pulciņos (Ilmārs Rikmanis,

Jauno ķīmiķu skolas nodarbība
Foto no Jauno ķīmiķu skolas arhīva

Pāvels Pestovs, Agnese Osīte u. c.) vai apmeklēt Jauno ķīmiķu skolas (JKS) nodarbības (Aira Aija Krūmiņa, Arina Kudrjavceva, Silvija Kreile, Jānis Švirks u. c.).

Jauno ķīmiķu skolas nodarbību laikā skolēni nopietnāk iepazīst dažādus teorētiskos jautājumus, risina uzdevumus, izstrādā laboratorijas darbus. Lielākā vērtība nodarbību laikā tiek veltīta skolēna eksperimentālā darba prasmju attīstīšanai. Praktiskās nodarbības veido vairāk nekā divas trešdaļas no kopējā apgūstamā materiāla apjoma. Paši skolas organizatori par vienu no lielākajiem panākumiem uzskata faktu, ka tās dalībnieki nāk no visas Latvijas. Tieši šajā – Starptautiskajā ķīmijas gadā – Jauno ķīmiķu skolām Liepājā, Valmierā, Saldū un Rīgā pievienojās jaunie ķīmiķi vēl četrās Latvijas pilsētās: Jēkabpilī, Limbažos, Talsos un Kuldīgā. Nenoliedzami, Rīgas skolēniem ir nesalīdzināmi vairāk iespēju padziļināt zināšanas un paplašināt redzeslokus kādā no zinātņu nozarēm. Attālu lauku novadu jauniešu interesi par ķīmiju un izvēli pēc tam studēt LU Ķīmijas fakultātē Jauno ķīmiķu skolas rīkotāji var uzskatīt par vienu no redzamākajiem sava darba panākumiem. Kopumā četru mācību gadu laikā nodarbības ir apmeklējuši vairāk nekā pieci simti skolēnu no visdažādākajām Latvijas skolām, aptuveni puse no viņiem JKJ mācījušies divus un vairāk gadus.

Lai nodrošinātu sekmīgu darbu vienlaikus tik daudzās vietās, tiek domāts, kā nodarbību vadīšanā un sagatavošanā iesaistīt LU Ķīmijas fakultātes studentus. Pašreiz aktīvākie palīgi ir Universitātes bakalaura studiju programmas studenti – bijušie Jauno ķīmiķu skolas dalībnieki Karīna Bikova un Ivīta Bite (Liepāja) un Ita Romanauška (Saldus).

Zinātnieku nakts

2011. gada 23. septembrī piepildīja Zinātnieku nakts pasākumi, kas šogad notika ar devīzi «Aizraujošā ķīmija». Pasākumu mērķis bija ne tikai popularizēt ķīmijas kā zinātnes iespējas un jaunākos sasniegumus vai ļaut ieskatīties to vēsturē, bet, galvenais, rosināt interesi un veidot izpratni par visu, kas atrodas mums apkārt, par to, ko ēdam, dzeram un elpojam. Tā bija iespēja ikvienam, kas vēlas, noteikt dažādu vielu klātienē pārtikā,

Zinātnieku nakts pasākums «Aizraujoša ķīmija» LU Ķīmijas fakultātē
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

dzērienos, gaisā un ūdenī, ar datora palīdzību modelēt vielas uzbūvi, ieraudzīt, kā ar nesagraujošām metodēm var izanalizēt zelta un sudraba izstrādājumus, kā arī vērot saistošu ķīmijas eksperimentu demonstrējumus un iesaistīties to veikšanā pašiem.

Pasākumā varēja aplūkot reti sastopamu ķīmisko vielu, ķīmisko trauku un aparatūras un ķīmijas grāmatu izstādes. Visas šīs norises un pasākumi pulcēja necerēti daudz interesentu, to sagatavošanā ar lielu entuziasmu iesaistījās gan fakultātes dekāns asociētais profesors Jānis Švirks, gan studenti un pasniedzēji. Jāpiebilst, ka ķīmijai un alķīmijai veltīts pasākums «Aizraujoša alķīmija: teorija un prakse» notika arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrā, kurā maģistrantūras programmas studenti Mihails Halitovs un Artūrs Zariņš visai aizraujošā un atraktīvā veidā iepazīstināja mazos lasītājus ar alķīmiju dzīvi un darbiem.

Konference «Ķīmijas izglītība – 2011»

Jau tradicionāli rudenī septīto gadu pēc kārtas – šoreiz ar LU Fonda atbalstu – LU Ķīmijas fakultātē tika runāts par ķīmijas izglītības pamatnostādņem un vērtībām, arī problēmām. Konferences dalībnieku vidū šogad bija ķīmijas didaktikas speciālisti – augstskolu pasniedzēji, doktoranti, studenti, ķīmijas skolotāji, kolēģi no Igaunijas un Lietuvas, Čehijas un Slovākijas, Brazīlijas un Vācijas, Krievijas un Baltkrievijas.

«Iepriekš tika diskutēts par pārmaiņām, kas tā vai citādi ienākušas ikdienā jau divdesmit gadu garumā, taču patlaban svarīgāks liekas tas, ko un cik šīs pārmaiņas ir atnesušas, tātad rezultāts – rezultāts visās izglītības pakāpēs, sākot no vecuma, kad vielas un ķīmiskos procesus iepazīst dabaszinībās, līdz pat augstskolas absolventam, izvērtējot arī to, kā jaunais speciālists spēj iekļauties kopējā darba tirgū un nepieciešamības gadījumā turpināt izglītošanos visa mūža garumā,» uzsver Aira Aija Krūmiņa, konferences «Ķīmijas izglītība» orgkomitejas priekšsēdētāja. Rezultāts ir mācību standartu pilnveide, izglītības

Rudenī septīto gadu pēc kārtas notika konference «Ķīmijas izglītība – 2011». Foto no konferences organizatoru arhīva

iestāžu infrastruktūras uzlabošana un kvalificētu pedagogu sagatavošana.

Vispārējā vidējā ķīmijas izglītībā tā ir informācijas tehnoloģiju ienākšana skolās un atjaunota materiāli tehniskā bāze, skolu iesaistīšanās dažādos projektos. Profesionālajā izglītībā – tādu profesionālās kompetences centru izveide, kuros ar laikmetīgām metodēm strādātu augsti kvalificēti pedagogi, bet augstākajā izglītībā – studiju programmu pārstrukturēšana atbilstoši Boloņas procesa vadlīnijām un Eiropas valstu pieredzei.

Tie ir risinājumu meklējumi tam, kā motivēt jauniešus apzināti iegūt tālāku izglītību un veidot savu karjeru, kā uzlabot vidējās un augstākās izglītības konkurētspēju, kā nodrošināt zināšanu, prasmju un iemaņu pēctecību visās ķīmijas izglītības pakāpēs, kā labāk organizēt mācību un ārpusstundu darbu ķīmijā, un daudzi citi jautājumi.

Gaismas festivāls «Staro Rīga»

Festivāls «Staro Rīga» atnesis atzinību LU Ķīmijas fakultātes Organiskās ķīmijas katedras docentam Igoram Kļimenkovam un studentiem Eduardam Baķim, Tomam Rēķim un Matīsam Reinfeldam. Festivāla konkursa programmas gaismas objektu grupā viņu veidotais gaismas objekts «Staburaga gaisma», kas tapis ar Rīgas domes finansiālu atbalstu, DELFI balsojumā novērtēts kā trešais labākais, TELE2 balsojumā – kā septītais, kopvērtējumā iegūstot ceturto vietu astoņdesmit četrus gaismas objektu konkurencē.

LU rektors Mārcis Auziņš (pa kreisi) pasniedz atzinības rakstu ĶF docentam Igoram Kļimenkovam par gaismas festivāla «Staro Rīga» objekta «Staburaga gaisma» ideju, projekta izstrādi un realizāciju. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

«Studenti vēlējās apliecināt, ka Latvijas kultūras veidotāji ir ne tikai mākslinieki, mūziķi un valodnieki, kuriem pēc festivāla noteikumiem bija dota priekšroka, bet ikviens, kas sevi uzskata par piederīgu Latvijas kultūrai un kam ir radošas idejas,» skaidro I. Kļimenkovs. «Skvērā pie Universitātes Ķīmijas fakultātes studenti izveidoja gaismaskritumu – tumsā starojošas ūdens šaltis trīs stāvu augstumā. Ūdens izstarotā gaisma kļuva par simbolu gara gaismai, kuras nesēja ir Latvijas Universitāte. Spīdošās ūdens plūsmas pavadījumā skanēja Jāzepa Vītola svīta «Dārgakmeņi». Fakultātes telpās ikviens varēja uzņemt gaismu sevi ar spīdošiem dzērieniem, vērot fluorescējošus gaismas objektus un ar diriģenta Māra Sirmā atļauju klausīties izcilā Latvijas kora «Kamēr» ierakstus.»

Year Under Chemical Sign

The Faculty of Chemistry spent the year 2011 celebrating the International Year of Chemistry. It featured traditions and many events. The contextual competence – *What? How? When? Who to teach (study) Chemistry?* – is still relevant today and provides new professionals with the knowledge and skills demanded in the labour market. The article deals with the Faculty current events- conferences, creative competitions, and training of young chemists.

Foto: Renārs Buivīds

Treneris, kam basketbols ir zinātne

Kārlis DĀRZNIEKS

Basketbola klubs «Latvijas Universitāte» (LU) jau otro sezonu startē Latvijas Basketbola līgas (LBL) 1. divīzijā. Pērn mūsu augstskolas komanda skaitījās viena no turnīra pastarītēm, taču šogad tā ir progresējusi tik tālu, ka ar Universitātes puīšiem rēķinās katra LBL komanda. Tas atspoguļojas arī komandas rezultātos – mūsu augstskolas studentiem ir bijis pa spēkam uzveikt tādus profesionālos klubus kā «Liepājas Lauvas» un «Valmiera». Neapšaubāmi, šis augstais rezultāts ir komandas galvenā trenera Artūra VIŠOCKA-RUBEŅA lielākais nopelns, kaut viņš pie komandas stūres atrodas tikai pirmo sezonu. Lai uzzinātu vairāk par komandas jauno treneri, kā arī par basketbolu Latvijas Universitātē, aicinājām viņu uz interviju.

– Kā tu iesaistījies darbā Latvijas Universitātes basketbola sistēmā? Kā nopelns tas bija?

– Tas notika caur Mārtiņu Zibartu, kurš atļāva pie viņa stažēties un būt otrajam trenerim LU ABL komandā (Amatieru basketbola līga, tagad zināma kā LBL3 – aut. piez.). Darīju to bez atalgojuma, jo zināju, ka man nepieciešams mācīties no pieredzējuša speciālista. No Mārtiņa esmu iemācījies ļoti daudz un joprojām turpinu mācīties. Domāju, ka viņš savā ziņā ir mans mentors, kas palīdz iet uz priekšu.

– Vai bija viegli pieņemt lēmumu kļūt par LBL 1. divīzijas komandas galveno treneri, kaut arī pirms tam nekas tamlīdzīgs nebija darīts?

– Kad Mārtiņš Zibarts devās uz Ventspili, gaidīju, kas būs jaunais galvenais treneris, lai varētu turpināt darbu ar LU komandu. Sākumā kopā ar Gunāru Gailīti piekritām strādāt ar komandu vien sezonas sagatavošanās periodā, līdz tiek atrasts jauns galvenais treneris, tomēr šis process neritēja sekmīgi, līdz vienā brīdī Uģis (Uģis Bisenieks, BK «Latvijas Universitāte» direktors – aut. piez.) teica – nu ko, vīri, jums būs jāuzņemas šis pienākums. Protams, bija bailes, jo zinājām savus mīnus – pieredzes šajā līmenī mums nebija, un pieredze kopumā bija neliela, tomēr mēs labi zinājām arī to, ka ar smagu darbu un neatlaidību daudz var sasniegt, pat ja tiek pieļautas kādas kļūdas. Strādājot ar komandu, jau no pirmās dienas mums katra diena bija kā jauna lekcija, kurā sapratām, kas strādā un kas ne, ko vajag darīt tā un nevis savādāk. Arī sākoties sezonai, mēs mācāmies no spēles uz spēli. Basketbols ir kā zinātne – tajā nekad visu nevar iemācīties. Visu laiku jāsakaras ar kaut ko jaunu.

– Ar ko vēl tu nodarbojies bez trenēšanas?

– Esmu beidzis Rīgas Stradiņa universitāti, man ir sociālo zinātņu bakalaura grāds sabiedriskajās attiecībās. Strādāju

reklāmas un mārketinga jomā septiņus gadus. Šobrīd visa mana uzmanība ir veltīta basketbola trenera darbam, tomēr, tā kā man ir ģimene, nākas paralēli meklēt nelielas iespējas nopelnīt – bet šajā jomā esmu radošs, un līdz šim Dievs visā ir palīdzējis!

– Kā vērtē komandu pēc aizvadītās pirmās sezonas puses? Vai vari teikt, ka sastāva komplektācija ir bijusi veiksmīga, kā arī vasarā ieguldītais darbs?

– Sākumā likās, ka, iespējams, esam sākuši sagatavošanos mazliet par vēlu, bet šobrīd saprotam, ka tieši laikā. Mūsu filozofija ir tāda, ka šiem gados jauniejiem spēlētājiem ir smagi jātrenējas visu laiku – jāaug no treniņa uz treniņu, no spēles uz spēli. Tieši tāpēc treniņu intensitāte ir augsta, un mēs cenšamies sasniegt maksimumu. Komplektācija ir bijusi tuvu ideālam – Žanis Peiners palika komandā, lai arī bija vairāki citi piedāvājumi. Kristaps Dārgais, Armands Ošiņš un Zintis Plivda ir neatsverami ieguvumi papildus jau esošajiem spēlētājiem. Lielas cerības liekam arī uz jauniejiem – Mārci Viitolu, Ingaru Aizpuru un Rihardu Zēbergu, kuri šajā līmenī spēlē tikai pirmo gadu un jau tagad ir apliecinājuši, ka ir LBL 1. divīzijas cienīgi spēlētāji. Patiesībā no visiem šiem vīriem tikai neliela daļa kādreiz ir bijuši jauniešu izlasē. Prieks, ka tādi spēlētāji kā Žanis Peiners un Kristaps Dārgais parāda Latvijas jauniešiem, ka pat tad, ja neesi izlasē, tas nenozīmē, ka nevari būt labs spēlētājs un komandas līderis!

– Vēlos arī tev uzdot mūžīgo jautājumu – vai pēc salīdzinoši veiksmīgā starta šīs LBL sezonas pirmajā pusē kluba ambīcijas ir augušas?

– Ir senenais teiciens – ja netēmēsi augstu, skaties, ka netrāpi kājā. Mūsu mērķis ir sasniegt maksimumu, ko varam. Kāds tas ir – to parādīs turnīra tabula pēc sezonas. Tikšana izslēgšanas spēlēs, protams, ir mūsu mērķis, un, ja to neizdosies īstenot, būs vilšanās.

– Vai, pamazām iejūtoties vīriešu komandas galvenā trenera amatā, ir augšas arī tavas kā trenera ambīcijas?

– Manas ambīcijas vienmēr ir bijušas nevis rezultāts, bet spēlētāji. Profesionālajā līmenī uzskata, ka trenerim nedrīkst būt ciešas attiecības ar spēlētājiem, tomēr man tās ir ļoti svarīgas. Man ir svarīgi, ka viņi aug gan kā spēlētāji, gan kā cilvēki. Manas ambīcijas aug tādā ziņā, ka vēlos viņiem dot pēc iespējas kvalitatīvāku basketbolu un reizē redzēt, kā viņi dzīvē spēj pieņemt pareizus lēmumus, uzņemties atbildību, nekad nepadoties un cīnīties pat tad, ja ir grūti, un, visbeidzot – ka viņi pēc trīs vai četriem gadiem saņem LU diplomu par pabeigtu izglītību.

– Kāds bija komandas vadības izvirzītais mērķis saistībā ar startu LBL un basketbola komandu kopumā?

– Vadība ir ļoti saprotoša un pretimnākoša. Mērķis bija iet soli pa solītim uz priekšu gan šajā, gan nākamajās sezonās. Šis solis nav konkrētas vietas, bet tieši pieaugšana kā treneriem, kā organizācijai Latvijas basketbolā un stabilitāte, kas ir balstīta uz sistēmu. Protams, ka visi grib lielas uzvaras – un tādās mēs šogad esam izcīnījuši, tomēr tām nebūtu jēgas, ja mūsu organizācija būtu bezmērķīga un neradītu pievienoto vērtību. Mēs savā ziņā esam komanda, kas spēj radīt pievienoto vērtību visam, ko darām, jo mūsu pamats ir Latvijas Universitāte – izglītība.

Foto: Renārs Buivids

– Kādi ir tavi nākotnes plāni saistībā ar BK «Latvijas Universitāte»? Šis noteikti nav vienas sezonas projekts?

– Ir teiciens: vakardiena ir vēsture, rītdiena ir noslēpums, bet šodiena ir dāvana – cenšos arī tā dzīvot. Esmu liels LU basketbola filozofijas piekritējs un uzskatu, ka otra tāda kluba Latvijā nav, kas spētu dot basketbolam pievienoto vērtību – tāpēc, ja viss izdosies, kā cerēts, ar LU saistu ilgtermiņa plānus.

– Kā vērtē šo LBL sezonu kopumā, pievēršot uzmanību kopējam līgas līmenim un līgas attīstībai?

– Tā kā pats uz savas ādas tikai pirmo gadu izbaidu to, tad nemācēšu objektīvi spriest, bet līmenis, manuprāt, nav ne zemāks, ne augstāks – drīzāk izlīdzinājies. Protams, ir divi superklubi, bet pārējās komandas, kā mēs redzam, var uzvarēt viena otru, un skatītājiem un žurnālistiem tas ir ļoti interesanti.

Mēs savā ziņā esam komanda, kas spēj radīt pievienoto vērtību visam ko darām, jo mums pamats ir Latvijas Universitāte – izglītība.

– Kuras ir būtiskākās lietas, kas jāuzlabo komandas spēlē, un vai salīdzinājumā ar sezonas startu jau ir izdevies izmainīt kādas nepilnības?

– Sezonas sākumā vairāk koncentrējāmies uz to, kas bija mūsu lielākais trumpis – jaunība, no kā izriet ātrums un atlētiskums. Šobrīd mēģinām to sabalansēt ar pozicionālo spēli. Daudz uzmanības veltām aizsardzības pilnveidošanai, bet šai jomā mums vēl daudz ir jāstrādā – to laikam var uzlabot vienmēr.

Ir uzkrājies neliels fiziskais un emocionālais nogurums, kas saistīts arī ar slodzi skolā, tomēr paturam prātā mūsu mērķi un cenšamies atjaunot spēkus, lai būtu gatavi izšķirošajām cīņām. Uzskatu, ka visu noteiks nevis fiziskā vai taktiskā sagatavotība, bet raksturs un tas, kura komanda vairāk gribēs uzvarēt.

Foto: Renārs Buivids

Coach Accepting Basketball as Science

The University of Latvia Basketball Club participates at the First Division of LBL for the second time. Last year the UL team was freshmen of the tournament, while this year their successful performance made all LBL teams respect them as equal. The team's success is reflected in winning professional clubs such as «Liepāja Lions» and «Valmiera». This high achievement is obviously a significant contribution of Arturs Visockis-Rubenis, for whom it was the first year of head-coaching in the team.

Foto no LU Studentu padomes arhīva

Latvijas Universitātes Studentu padome – studenti studentiem

Anete ENIKOVA

Kā brīžiem neredzams studentu draugs un aizstāvis Latvijas Universitātē darbojas Latvijas Universitātes (LU) Studentu padome (SP). Tie ir 33 gan bakalaura pēdējo kursu, gan maģistrantūras studenti, kas iedzīljinās Latvijas Universitātes izglītības kvalitātes un sociālā nodrošinājuma jautājumos. Viņi ir daļa no tiem, kas veido Latvijas Universitātes studentu dzīvi, piedāvājot studentiem pašiem dažādu iniciatīvu atbalsta mehānismus.

Latvijas Republikas Augstskolu likumā tādu studentu organizāciju kā LU Studentu padome jeb studentu pašpārvaldes loma ir stingri atrunāta, un tās ir organizācijas, kas pārstāv Latvijas studentu intereses un tiesības akadēmiskos, materiālos un kultūras dzīves jautājumos.

Studentu pārstāvniecība ir studentu līdzdalības iespējas veidot augstākās izglītības procesu gan Latvijas Universitātē, gan visas Latvijas līmenī. LU Studentu padome ir atvērta organizācija, kurā augstu tiek vērtēta studentu līdzdalība akadēmiskās dzīves veidošanā. Jau no pirmā kursa studenti var iesaistīties studentu organizācijās, kas rūpējas par akadēmiskās vides pilnveidi atbilstoši studentu prasībām un vajadzībām, aizstāv studentu tiesības un veido piederību konkrētajai fakultātei un augstskolai.

1. **Fakultāšu studentu pašpārvaldes (FSP)** – katrā fakultātē ir sava studentu pašpārvalde, kas pārstāv studentu intereses un veido akadēmisko vidi konkrētajā fakultātē. Tās ir studentu vēlētas un demokrātiskos principos balstītas

organizācijas, kas ir daļa no LU Studentu pašpārvaldes. Vēlēšanas katru gadu sākas novembra otrajā nedēļā.

2. **Augstskolas studentu pašpārvalde jeb Latvijas Universitātes Studentu padome.** Studentu padome rūpējas par jautājumiem, kas skar visas Universitātes studentu intereses un tiesības. Par LU SP biedru var kļūt studenti, kas ir ievēlēti fakultātes studentu pašpārvaldē un ir saņēmuši fakultātes studentu pašpārvaldes izvirzījumu kļūt par LU SP biedru. Kā aktīvs un palīgs LU SP darbībā var iesaistīties ikviens LU students.

3. **Latvijas Studentu apvienība (LSA)** pārstāv visu Latvijas studentu intereses nacionālā un starptautiskā mērogā. Organizācija ir nozīmīgs augstākās izglītības politikas veidotāju partneris jautājumos, kas skar studentus. LSA loma atrunāta Augstskolu likumā; organizācija ir Eiropas Studentu apvienības (ESU) biedre. LSA lēmējinstiūcijas – LSA Domes – pārstāvjuš deleģē LU Studentu padome. LU studentu intereses LSA pārstāv 5 domnieki.

Vienkārši studenti – Studentu padomes priekšplānā

Studenti, kas nespēj mierīgi nosēdēt lekciju solos, bet vēlas ņemt visu, ko sniedz Latvijas Universitāte, šogad vada Latvijas Universitātes Studentu padomi. Viņi ir gatavi pielikt roku, lai studentiem būtu plašākas iespējas un lai veidotu akadēmisko vidi studentiskāku.

Priekšsēdētājs. Pārvalda organizācijas darbību un attīstību. 2011. gada 5. decembra LU SP kopsapulcē par priekšsēdētāju tika ievēlēta LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes studente **Inguna Zariņa**.

Jauņa studenta svētki (Aristoteļa svētki) 2011 Doma laukumā
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Priekšsēdētāja biedrs (vietnieks). Priekšsēdētāja labā roka, aizstāj priekšsēdētāju tā prombūtnes laikā, uzrauga biedrības finanses, rūpējas par kopsapulču tehnisko nodrošinājumu, uztur saiti ar vecbiedriem un pārrauga komisiju darbību. Šajā amatā ievēlēts **Reinis Lasmanis**, LU Sociālo zinātņu fakultātes politikas zinātņu students.

Akadēmiskais virziens. Nodrošina sadarbību ar LU Akadēmisko departamentu, organizē Zinātnisko projektu konkursu, koordinē Mentoru programmu, veido akadēmiski izglītošus seminārus, rūpējas par studiju kvalitāti, koordinē studentu viedokļa apzināšanu par akadēmiskajiem jautājumiem. Akadēmiskos jautājumus Universitātes līmenī 2012. gadā kūrē LU Datorikas fakultātes students **Aivars Šablis**.

Sociālais virziens. Koordinē LU Sociālo programmu, veicina akadēmiskās vides pieejamību, pārrauga cenu politiku Universitātes papildu maksas pakalpojumiem (bibliotēkās, ēdnīcās, dienesta viesnīcās u. c.), sadarbojas ar dienesta viesnīcu vecākajiem, rūpējas par studentu viedokļa apzināšanu sociālajos jautājumos un organizē «Zaļā dzīvesveida» iniciatīvas Latvijas Universitātē. Par Sociālā virziena vadītāju 2012. gadā ir ievēlēta **Līga Veinberga**, LU Fizikas un matemātikas fakultātes studente.

Projektu virziens. Projektu virziena pārraudzībā ir LU Studentu padomes skaļākie projekti: LU SP sporta spēles, «LU Māja», «Aristotelis», LU Studentu gada balva un tradicionālās talkas, kā arī dažādas kultūras vidi bagātināšas iniciatīvas Latvijas Universitātē. Par Projektu virziena vadītāju ievēlēta **Andra Čudare**, LU Sociālo zinātņu fakultātes studente.

Ārlietu virziens. Ārlietu virziens nodrošina sadarbību ar LU Ārlietu departamentu, veido sadarbību ar citām Latvijas un

Latvijas Universitātes prezentācijas pasākums «LU Māja»
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

LU Studentu padomes kalendārs jaunajiem studentiem

- 19. maijs. «LU Māja» – iespēja iepazīt Latvijas Universitātes 13 fakultātes
- Augusts. Pirmā kursa studentu svētku «Aristotelis» runas konkurss
- 2.–3. septembris. Pirmsaristotelis – pirmā iespēja iepazīt savas fakultātes studentus un iesaistīties fakultātes studentu dzīves veidošanā
- 3. septembris. Lielākie jauno studentu svētki «Aristotelis»
- Septembra beigās – iespēja pieteikties LU SP Sociālajai programmai un saņemt 50% atlaidi dienesta viesnīcu īres maksai

ārzemju augstskolu studentu pašpārvaldēm un jaunatnes nevalstiskajām organizācijām, organizē LU SP pārstāvniecību izstādē «Skola», studentu svētkos «Studentu paradīze», koordinē un pārrauga studentu neformālo valodu apguves programmu «Couple Learning Programme». Par Ārlietu virziena vadītāju ir pārvēlēts šī gada rudenī ievēlētais LU Medicīnas fakultātes students **Normunds Buivids**.

Finanšu un mārketinga virziens. Rūpējas par attiecībām ar sadarbības partneriem un atbalstītājiem, izstrādā sadarbības piedāvājumus un projektu pieteikumus, veido projektu konkursu monitoringu, apzina LU iekšējos resursus. Par šī virziena vadītāju pārvēlēta rudens sākumā ievēlēta LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes studente **Kristīne Sergejeva**.

Cilvēkresursu virziens. Šī virziena amati vēl ir vakanti, un ikviens LU SP biedrs var apsvērt savu kandidatūru uz šī virziena vadītāja amatu. Virziena vadītājs nodrošina LU SP biedru uzskaiti un interešu, zināšanu, kompetenču apzināšanu, organizē iekšējos saliedējošos pasākumus, jaunos organizācijas biedrus iepazīstina ar organizācijas darbības principiem, koordinē lietišķo komunikāciju, koordinē studējošo pārstāvju darbību LU institūcijās un citās pārstāvniecības institūcijās.

Bez valdes LU Studentu padomes ikdienu koordinē vēl trīs cilvēki. Tās ir LU SP izpilddirektore Ilona Kuka, priekšsēdētāja padomniece komunikācijas jautājumos Anete Enikova un biroja koordinatore Sandra Ābele. Tuvākajā laikā komandai pievienosies arī priekšsēdētāja padomnieks juridiskajos jautājumos. LU Studentu padomes komisijās un darba grupās tiek aicināti iesaistīties gan padomes biedri, gan studenti, kas grib pilnvērtīgi pavadīt studiju gadus.

Student!

Ja vēlies vairāk uzzināt par LU Studentu padomi, atver www.lusp.lv!

Ja vēlies satikt klātienē, nāc ciemos uz Latvijas Universitāti, Raiņa bulvāri 19, 144. kabinetu.

The UL Students' Council: Students to Students

The Students' Council acts in some cases as an invisible friend and defender of UL students. The body of 33 BA seniors and MA students deal with the matters of educational quality and social security, organise the UL students life and provide others with various backing. The Council is an open organisation which highly values students' participation in academic life. From their very first year students can participate in student organisations working on the development of academic environment in accordance with students' needs and demands. It also defends students' rights and builds their affiliation with a certain faculty and university.

Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē no

15.12. Iznākušas grāmatas par Latvijas sabiedrības sociālo atmiņu

Četras grāmatas – tāds ir valsts pētījumu programmas «Nacionālā identitāte» projekta «Latvijas sociālā atmiņa un identitāte» veikums pirmajos divos posmos. Visu projekta laikā tapušo grāmatu – «Pēdējais karš: Atmiņa un traumas komunikācija», «(Ne) izstāstītā vēsture: Skola. Mājas. Atmiņa», «Karojošā piemiņa: 16. marts un 9. maijs» un «(Divas) puses: latviešu kara stāsti» – uzmanības lokā ir Latvijas sabiedrības sociālā atmiņa, kas katrā grāmatā aplūkota citā aspektā.

16.12. Latvijas un Igaunijas nākotnes sadarbības ziņojuma ieviešanas konference

Foto: Ieva Račka

LU rektors Mārcis Auziņš un LU zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks piedalījās Latvijas un Igaunijas nākotnes sadarbības ziņojuma ieviešanas ikgadējā konferencē Tartu. M. Auziņš aicināja uz Latvijas un Igaunijas augstskolas sadarbību mācību programmu realizācijā. Prorektors uzsvēra nepieciešamību augstskolu atbildīgajām amatpersonām koordinēt infrastruktūras attīstības plānu saskaņošanu.

20.12. Atklāta mazā planēta Baldone

LU Astronomijas institūta Astrofizikas observatorijai Baldones Riekstukalnā, cieši sadarbojoties ar Starptautiskās Astronomijas savienības Mazo planētu centru ASV un Viļņas Teorētiskās fizikas un astronomijas institūtu, ir izdevies debess velvē ierakstīt pirmā Latvijā atklātā asteroīda vārdu. Mazajai planētai, kuras pagaidu apzīmējums bija 2008 AU101, piešķirts numurs 274084 un dots vārds Baldone. Tā ir piecpadsmitā mazā planēta, kas nes ar Latviju saistītu vārdu Saules sistēmā.

29.12. Iznācis sūnu ceļvedis dabas pētniekiem

LU Akadēmiskais apgāds laidis klajā grāmatu «Sūnu ceļvedis dabas pētniekiem», kas paredzēta studentiem, skolēniem, skolotājiem un visiem dabas mīļotājiem, kuri vēlas iepazīt 100 Latvijā biežāk sastopamās sūnu sugas. LU Bioloģijas fakultātes doktorantu un pētnieču grupa – Līga Straziņa, Līgita Liepiņa, Anna Mežaka un Linda Madžule – ceļvedī aprakstījušas sugu morfoloģiju, kā arī uzsvērušas vieglāk pamanāmās pazīmes, lai vislabāk atšķirtu līdzīgās sūnu sugas.

12.01. Parakstīts sadarbības līgums starp LU un Lattelecom

LU rektors Mārcis Auziņš un elektronisko pakalpojumu uzņēmuma Lattelecom valdes priekšsēdētājs Juris Gulbis parakstījuši sadarbības līgumu.

Tas paredz LU un Lattelecom grupas uzņēmumu sadarbību studiju procesa atbalstā, prakses vietu nodrošināšanā, kā arī karjeras atbalsta pasākumu organizēšanā Universitātes studentiem. Tikšanās laikā tika pārspriesta iespējamā sadarbības līguma paplašināšana nākotnē, sadarbojoties ne vien studentu kompetenču pilnveidē, bet arī īstenojot kopīgus projektus jaunu tehnoloģiju ieviešanā, infrastruktūras attīstībā, kā arī zinātnes un studiju platformu uzlabošanā.

17.01. Svin Eiropas Atomenerģijas kopienas – LU asociācijas desmitgadi

Foto: A. Fedotovs

LU Cietvielu fizikas institūtā norisinājās Eiropas Atomenerģijas kopienas – Latvijas Universitātes asociācijas desmit gadu jubilejai veltīta konference. Tajā dalībnieki uzstājās ar priekšlasījumiem par starptautiskā kodoltermiskā eksperimentālā reaktora ITER projektu, kura mērķis ir iegūt nākotnes enerģiju kodolsintēzes procesā, kas nerada siltumnīcefekta gāzes vai noturīgu radioaktīvos atkritumus.

27.01. LU pētniece Margarita Barzdeviča saņem Rīgas balvu 2011

Foto no privātā arhīva

Janvāra izskaņā tika pasniegtas Rīgas balvas 2011. Tostarp «Par zinātnisko darbību Rīgā» balva tiks pasniegta LU Latvijas vēstures institūta pētniecei vēstures doktorei Margaritai Barzdevičai par grāmatu «Rīga zviedru laika kartēs un plānos, 1621–1710».

31.01. Četri LU pārstāvji ieguvuši stipendijas praksei un pētniecībai ASV

Pagājušā gada nogalē noslēdzās Baltijas un Amerikas Brīvības fonda trešais stipendiju konkurss. Stipendijas saņēmuši un šī gada pavasarī un vasarā uz ASV dosies arī četri Latvijas Universitātes pētnieki un studenti. No Latvijas Universitātes (LU) uz ASV dosies Sociālo zinātņu fakultātes profesore Vita Zelče, LU Astronomijas institūta pētnieks Boriss Rjabovs, kā arī studenti Juris Baldunčiks (LU Ekonomikas un vadības fakultāte) un Ulrika Beitnere (LU Bioloģijas fakultāte).

01.02. Radio NABA ēterā jauns raidījums «Alus pučs»

Foto no privātā arhīva

Sākot ar 1. februāri, Latvijas Universitātes radio NABA ēterā skanēs politikajām aktualitātēm veltīts raidījums «Alus pučs», ko turpmāk varēs klausīties katru trešdienu no plkst. 16.00 līdz 17.00. Raidījuma vadītāji ir radikālā vortāla *Publikai.lv* autori un domubiedri Didzis Melbiksis, Andrejs Berdņikovs, Ojārs Kapteinis, Ieva Viņola, El Carlito un Armands Leimanis.

01.02. Pasākumu cikls «Februāris – teoloģijas mēnesis»

Atzīmējot LU Teoloģijas fakultātes 92. gadadienu, jau trešo gadu februāris tiek pasludināts par teoloģijas mēnesi. LU Teoloģijas fakultātes 2010. gadā aizsāktā tradīcija ir visa februāra

2011. g. decembra līdz 2012. g. februārim

garumā piedāvāt interesentiem tematisku pasākumu ciklu ar akadēmiskām un radošām aktivitātēm – konferencēm, simpoziju, diskusijām, karnevālu.

01.02.

Plenārsēde «Krīzes mācības Latvijā un pasaulē»

Ar plenārsēdi «Krīzes mācības Latvijā un pasaulē» tika atklāta Latvijas Universitātes 70. konference. Ievadvārdus teica LU rektors profesors Mārcis Auziņš. Ar priekšlasījumu «Eiropas/Eiropas ekonomiskā krīze – iespēja valsts attīstībai un ekonomikas izaugsmei» uzstājās Latvijas Republikas ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, savukārt Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātes docents Jānis Ķeruss uzstājās ar referātu «LU zinātniskās konferences pirmsākumi: zinātne un ideoloģija LVU zinātniskajās sesijās».

03.02.

Pasniedz LU Gada balvas

LU darbinieku sapulcē tika pasniegtas LU Gada balvas, kas tiek piešķirtas reizi akadēmiskajā gadā. LU balva par sasniegumiem zinātnē pasniegta LU Sociālo zinātņu fakultātes profesorei **Vitai Zelčeī**; LU Fizikas un matemātikas fakultātes profesoram **Andrejam Cēberam**; **Inesei Čakstiņai** par labāko promocijas darbu dabas zinātnēs; **Jolantai Staugai** par labāko promocijas darbu humanitārajās un sociālajās zinātnēs; LU Datorikas fakultātes (DF) profesoram **Rūsiņam Mārtiņam Freivaldam** par zinātniskās skolas izveidošanu dabaszinātnēs; LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes profesorei **Irēnai Žoglai** par zinātniskās skolas izveidošanu sociālajās un humanitārajās zinātnēs. Par 2011. gada labākajiem LU darbiniekiem atzīta LU Juridiskās fakultātes

studiju metodiķe **Kristīne Ābele** un LU Ķīmijas fakultātes (ĶF) izpilddirektore **Dace Silarāja**. Rektora atzinības raksts un LU ģerboņa sudraba nozīmīte par Latvijas un LU vārda nesānu pasaulē tika pasniegta LU DF profesoram **Guntim Arnicānam**. Rektora pateicība pasniegta LU Lietvedības departamenta Juridiskās nodaļas vadītājam **Jānim Uiskam**; LU Ekonomikas un vadības fakultātes profesoram **Mihailam Hazanam**; LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta vadošajam pētniekam **Arnoldam Ūbelim**; LU ĶF docentam **Igoram Kļimenkovam** un LU ĶF studentiem **Mātsam Reinfeldam**, **Eduardam Baķim** un **Tomam Rēķim**; LU DF doktorantam **Rihardam Opmanim**; uzņēmuma «Progmeistars» vecākajam pasniedzējam **Sergejam Meļņikam**, LU DF studentiem **Eduardam Kaljiņičenko** un **Jevgēnijam Vihrovam** un LU Fizikas un matemātikas fakultātes studentam **Normundam Vilciņam**.

09.02.

Iznākusi grāmata «Uz skatuves un aiz kulīšiem»

Apģādā «Zinātne» laista klajā LU Humanitāro zinātņu fakultātes profesore un teātra kritiķe **Silvijas Radzobes** grāmata «Uz skatuves un aiz kulīšiem». Silvijas Radzobes monogrāfija, kas vienlaikus ir gan memuāri, gan zinātnisks pētījums, caur dziļi personisku cilvēcku pieredzi un teātra kritikas prizmu sniedz vērtīgu ieguldījumu ne tikai Latvijas teātru vēstures un kritikas jomā, bet paver ieskatu arī aizvadīto gadu desmitu sabiedriskās dzīves aizkulīšiem.

09.02.

Vēstures pētnieki stāsta par Rīgas izcelšanos

Latvijas Universitātes kafetērijā notika pasākums «Zinātnes kafetērija». Šoreiz tas bija veltīts vēstures izpētes jautājumiem un notika diskusija par tēmu «Kad cēla Rīgu?».

10.02.

LU viesojas Ukrainas premjerministrs

LU Mazajā aulā notika Ukrainas premjerministra **Mikolas Azarova (Mykola Azarov)** publiskā lekcija «Ukraina – Latvija: 20 gadi diplomātiskajām attiecībām un Ukrainas integrācijai Eiropā». Tajā Ukrainas pārstāvis pauda viedokli par Ukrainas attīstību pēdējos gados, par ekonomikas pilnveidi un valsts atbalstu uzņēmējdarbības veicināšanai, kā arī pozitīvi raksturoja Ukrainas un Latvijas starpvalstu attiecības.

16.02.

Fizmati izveidojuši iedvesmojošu uzrakstu uz Daugavas

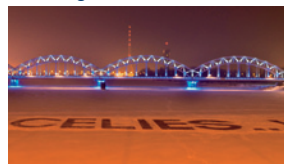

Foto no privātā arhīva

16. februāra vakarā uz Daugavas ledus posma starp Akmens un Dzelzceļa tiltiem, uzbērot kūdru, izveidots uzraksts «CELIES ...!» Uzraksta bēršana uz Daugavas ledus ir ikgadēja Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātes studentu tradīcija. «Cik var sūdzēties par sliktu visapkārt? Celies un cīnies par visu labo! Ar vienkāršu runāšanu neko panākt nevar, mēs aicinām ikvienu padomāt par to, kā ar savu rīcību padarīt ikdienu labāku sev un citiem.» iniciatīvu komentē LU Fizikas un matemātikas fakultātes Studentu padomes priekšsēdētāja **Laura Vēze**.

18.02.

Rododendrs nosaukts studenšu korporācijas vārdā

18. un 19. februārī studenšu korporācija **Selga** atzīmēja savu 85. jubileju. Par godu šim

notikumam Latvijas Universitātes Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētava «Babīte» vienam no vasarājo rododendru šķirņu kandidātiem devusi vārdu «Selga». Šķirnes izveidotājs profesors **Rihards Kondratovičs** ir šīs korporācijas goda filistrs.

Foto no LU RSIA «Babīte» arhīva

20.02.

Notikusi diskusija par 2. pasaules karu un tā sekām

Foto: Kaspars Zellis

Publiskajā diskusijā «Runājot par karu un politiku: Otrā pasaules kara vēsture un atmiņa Latvijā un Krievijā» piedalījās Sanktpēterburgas A. Herceņa Valsts Pedagoģiskās universitātes profesore, Ermitāžas direktora padomniece **Jūlija Kantore**, grāmatas «Baltija: karš bez noteikumiem (1939–1945)» autore, kā arī Latvijas vēsturnieki un sociālās atmiņas un komunikācijas pētnieki – prof. **Dr. hist. Vita Zelče** (LU Sociālo zinātņu fakultāte), asoc. prof. **Dr. hist. Daina Bleiere** (Rīgas Stradiņa universitāte), prof. **Dr. hist. Ilgvars Butulis** (LU Vēstures un filozofijas fakultāte), doc. **Dr. hist. Jānis Keruss** (LU Vēstures un filozofijas fakultāte), **Dr. hist. Ritvars Jansons**, (Latvijas Okupācijas muzejs), **Dmitrijs Olehnovičs** (Daugavpils Universitāte). Diskusijā tika apspriesti jautājumi par okupācijas neviennozīmīgo vērtējumu abās valstīs, kolaborācijas problemātiku un attieksmi pret to, padomju un nacistu politiku Latvijā. Diskusijas organizētāji bija Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte un Valsts pētījumu programmas «Nacionālā identitāte» projekta «Latvijas sociālā atmiņa un identitāte» dalībnieki.

Studiju programmas

Bioloģijas fakultāte Bakalaura studiju programma

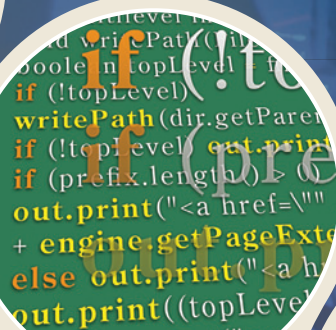
- Bioloģija
- **Profesionālā bakalaura studiju programma**
- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programmas

- Bioloģija
- Uzturzinātne

Doktora studiju programma

- Bioloģija

Datorikas fakultāte Bakalaura studiju programma

- Datorzinātnes
- **Profesionālā bakalaura studiju programma**
- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Programmešana un datortīklu administrēšana

Maģistra studiju programma

- Datorzinātnes

Doktora studiju programma

- Datorzinātnes

Medicīnas fakultāte Bakalaura studiju programma

- Farmācija
- **Profesionālā bakalaura studiju programma**
- Māšzinības

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma

- Ārstniecība

Maģistra studiju programmas

- Farmācija
- Māšzinības

Doktora studiju programma

- Medicīna un farmācija

Ekonomikas un vadības fakultāte Bakalaura studiju programmas

- Ekonomika
- Starptautiskā ekonomika un komercdiplomātija
- Vadības zinības

Profesionālā bakalaura studiju programmas

- Apdrošināšana un finanses
- E-biznesa un loģistikas vadības sistēmas
- Starptautiskās ekonomiskās attiecības
- Grāmatvedība, analīze un audits
- Finanšu menedžments

Maģistra studiju programmas

- Eiropas studijas
- Ekonomika
- Sabiedrības vadība
- Starptautiskās attiecības (ekonomika)
- Vadības zinības
- Vides pārvaldība

Profesionālā maģistra studiju programmas

- Finanšu ekonomika
- Grāmatvedība un audits
- Starptautiskais bizness
- Projektu vadīšana

Doktora studiju programmas

- Demogrāfija
- Ekonomika
- Vadībzinātne

Fizikas un matemātikas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Fizika
- Matemātika
- Optometrija

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Otrā līmeņa profesionālā studiju programmas

- Matemātikas statistiķis
- Vidusskolas matemātikas skolotājs

Maģistra studiju programmas

- Fizika
- Matemātika

Profesionālā maģistra studiju programma

- Optometrija

Doktora studiju programmas

- Fizika, astronomija un mehānika
- Matemātika

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Telpiskās attīstības plānošana

Doktora studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Juridiskā fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Tiesību zinātne

Maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Doktora studiju programma

- Juridiskā zinātne

* Studiju programma, kurā studijas notiek 5 fakultātēs: Datorikas, Bioloģijas, Fizikas un matemātikas, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu, Ķīmijas fakultātē.

** Programmas īstenošanā piedalās Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Bioloģijas fakultāte, Datorikas fakultāte, Ekonomikas un vadības fakultāte, Fizikas un matemātikas fakultāte, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, Humanitāro zinātņu fakultāte, Ķīmijas fakultāte, Teoloģijas fakultāte un Vestures un filozofijas fakultāte.

www.gribustudet.lv

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Latvijas Universitātē

2012./2013.

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Pedagoģija
- Psiholoģija

Profesionālā bakalaura studiju programmas

- Māksla
- Psiholoģija
- Skolotājs šādos virzienos:

- Angļu valodas
- Informātikas un programmiēšanas
- Kulturoloģijas
- Latviešu valodas un literatūras
- Mājturības un tehnoloģiju, mājsaimniecības
- Pirmsskolas
- Sākumizglītības
- Speciālās izglītības skolotājs/skolotājs loģopēds
- Sporta
- Vācu valodas
- Vizuālās mākslas

● Sociālais pedagogs

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Pirmsskolas izglītības pedagogs

Maģistra studiju programmas

- Dažādības pedagoģiskie risinājumi
- Izglītības zinātnes
- Pedagoģija

Profesionālā maģistra studiju programmas

- Izglītības vadība
- Psiholoģija
- Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Speciālās izglītības skolotājs

- Skolotājs** šādos virzienos:

- Dabaszinību
- Filozofijas
- Ģeogrāfijas un pamatizglītības dabaszinību
- Ģeogrāfijas un dabaszinību
- Mājturības, mājsaimniecības un tehnoloģiju
- Pamatizglītības angļu valodas
- Pamatizglītības vācu valodas
- Pamatizglītības (1.-4. klase)
- Reliģijas un ētikas
- Sociālo zinību
- Vēstures
- Vidējās izglītības angļu valodas
- Vidējās izglītības bioloģijas
- Vidējās izglītības bioloģijas un dabaszinību
- Vidējās izglītības ekonomikas
- Vidējās izglītības fizikas
- Vidējās izglītības fizikas un dabaszinību
- Vidējās izglītības franču valodas
- Vidējās izglītības informātikas pamatu
- Vidējās izglītības itāliešu valodas
- Vidējās izglītības krievu valodas un literatūras / krievu valodas kā svešvalodas un latviešu valodas kā otrās valodas
- Vidējās izglītības ķīmijas
- Vidējās izglītības ķīmijas un dabaszinību
- Vidējās izglītības latviešu valodas un literatūras
- Vidējās izglītības matemātikas
- Vidējās izglītības skandināvu valodas
- Vidējās izglītības vācu valodas
- Vizuālās mākslas

Doktora studiju programmas

- Izglītības vadība
- Pedagoģija
- Psiholoģija

Teoloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne
- ### Maģistra studiju programma

- Teoloģija

Doktora studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Vēstures un filozofijas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Maģistra studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Doktora studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Sociālo zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Informācijas pārvaldība
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Maģistra studiju programmas

- Bibliotēkzinātne un informācija
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Profesionālā maģistra studiju programma

- Dokumentu un arhivu pārvaldība
- ### Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Sociālais darbs

Doktora studiju programmas

- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Ķīmijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Ķīmija
- ### Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*
- ### Maģistra studiju programma

- Ķīmija

Profesionālā maģistra studiju programma

- Darba vides aizsardzība un ekspertīze
- ### Doktora studiju programma

- Ķīmija

Humanitāro zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Āzijas studijas
- Baltu filoloģija
- Franču filoloģija
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Kultūras un sociālā antropoloģija
- Moderno valodu un biznesa studijas
- Somugru studijas
- Vācu filoloģija

Maģistra studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Baltijas jūras reģiona studijas (angļu valodā)
- Baltu filoloģija
- Romāņu valodu un kultūru studijas
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Kultūras un sociālā antropoloģija
- Vācu filoloģija
- Orientālistika

Profesionālā maģistra studiju programma

- Rakstiskā tulkošana
- ### Doktora studiju programmas

- Filoloģija
- Valodniecība

Informācija
Studentu serviss
Raina bulv. 19,
125. telpa
TEL. 67034444
LU@LU.LV
WWW.GRIBUSTUDET.LV

www.gribustudet.lv

Sagriez pasauli!

www.radionaba.lv

Lietussargs
Ls 9,50

Latvijas Universitātes suvenīri

www.lu.lv/par/suveniri

Suvenīrus var iegādāties Raiņa bulvārī 19, 127. telpā

T-krekls
Ls 7,00

Glāze
Ls 5,00

Termokrūze
Ls 6,95

Krūze
Ls 5,50

Atstarotājs
Ls 1,50

Jubilejas 1 lāva monēta (sudrabs)
Ls 23,18

Plānotājs
Ls 2,00

Pildspalva
Ls 1,40

Zīmulis
Ls 0,49

Nozīmīte
Ls 0,85

Lina auduma maisiņš
Ls 4,50

www.facebook.com/LatvijasUniversitate
www.twitter.com/universitate_lv
www.draugiem.lv/universitate
www.youtube.com/universitate_lv

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

ISSN 1691-8185

9 771691 818502 >